

Včeraj je bila podpisana pogodba o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med FLR Jugoslavijo in kraljevino Rumunijo

Bukarešta, 19. decembra.

Danes je bila podpisana pogodba o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo in kraljevino Rumunijo, ki sta jo podpisala predsednik ministrskega sveta FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito in predsednik rumunske vlade dr. Petru Groza.

S sporazumi ne ogrožamo nobenega naroda

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Prestolnica Rumunije je dobila ob pripravah za slovesni sprejem jugoslovanske vladne delegacije z maršalom Jugoslavije Josipom Brozom - Titom na čelu praznično lice. Državna in javna poslopja, ministrstva in izložbe trgovin v Bukarešti so okrašene z jugoslovanskimi in rumunjskimi zastavami ter slikami maršala Tita in predsednika rumunske vlade dr. Petra Groze. Ze pred 8. uro zjutraj so se gibale nepregledne množice bukareštanskih delavcev, namoščenice in mladine po ulicah rumunske prestolnice in proti železniški postaji Negosaji. Na postaji se je zbralo nad 500.000 meščanov Bukarešte, da bi veličastno sprejeli in pozdravili voditelja narodov Jugoslavije maršala Tita in izrazili svojo ljubezen do Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Na peronu železniške postaje so jugo-

slovansko vladno delegacijo sprejeli člani rumunske vlade z dr. Petrom Grozo na čelu predsednik rumunske narodne skupščine Mihail Sadoveanu, člani generalnega štaba rumunske armade, veleposlanik Sovjetske zveze v Rumuniji Kavtaradze, pooblaščen minister Bolgarije Ganev, veleposlanik Češkoslovaške republike Kraus, veleposlanik Poljske Szikanski, veleposlanik Madžarske Gyöngösi, člani jugoslovanske veleposlaništva v Bukarešti, mnogi predstavniki rumunskega javnega in kulturnega življenja ter predstavniki domačega in tujega tiska.

Točno ob 13. uri se je pripeljala s posebnim vlakom delegacija vlade FLRJ. Po pregledu čete na peronu je stopil maršal Tito z ostalimi člani jugoslovanske vladne delegacije in v spremstvu predsednika rumunske vlade dr. Petra Groze na častno tribuno pred postajo.

POZDRAV DR. GROZE

»Gospod maršal, gospodje ministri, dragi gostje!

Zelo se veselim, ker vas vidim v naši sredi in vam lahko želim dobrodoščilo v prestolnici Rumunije. Z nami tukaj se veseli ves rumunjski narod, ki je z obudovanjem nasledoval herojski boj narodov Jugoslavije za svobodo in napredok, in ki pozdravlja z ljubeznijo in občudovanjem legendarnega maršala Tita. Prijateljstvo med narodi Rumunije in Jugoslavije je živa stvarnost, ki je posledica občutkov in prepričanj naših narodov. Boj, ki ste ga vodili za uničenje fašizma in reakcije, za izvojevanje in uveljavitev nacionalne neodvisnosti, ter odtrditev nacionalne neodvisnosti, ter odtrditev gospodarskega razvoja v korist delavnega ljudstva, nas vzpodbuja k razvijanju naše demokracije.

Naši državni gresta združeni naprej, ker sta osvobodilni železnih okovov imperiali-

stov, ki se zama poslužujejo pesti, zastraševanja in groženj, da bi zlomili našo voljo za obrambo naše neodvisnosti in suverenosti.

Prijateljski narodi tega dela Evrope gradijo mir in svojo neodvisnost trdno medsebojno povezani, pri tem pa jih podpira Sovjetska zveza kot najzanesljivejša zaščitnica miru in prijateljske sodelovanja med narodi.

Vaš obisk je izraz prijateljstva in solidarnosti naših narodov in priložnost, da utrdimo ter konsolidiramo odnose in vez, ki nas družijo.

Iz vsega srca vam želim dobrodoščilo! Naj živi rumunsko-jugoslovansko prijateljstvo!

Naj živi voditelj prijateljskih jugoslovanskih narodov maršal Tito!

Živela velika antifašistična fronta miru z osvobodilno narodov, Sovjetsko zvezo na čelu!

POZDRAV MARŠALA TITA

Maršal Tito je odgovoril predsedniku rumunske vlade dr. Petru Grozi in pozdravil prebivalstvo Bukarešte in ves rumunjski narod z govorom, ki ga je prenašal bukareštanski radio:

»Državljeni in državljankel

V imenu narodov in vlade Federativne ljudske republike Jugoslavije prinašam meščanom Bukarešte in vsemu ljudstvu prijateljske nam Rumunije priskrbe in prijateljske pozdrave. Sem smo prišli zato, da bi izpolnili želje narodov nove Jugoslavije in demokratične Rumunije. Te želje stremijo za tem, da bi še bolj utrdili naše vsestranske gospodarske, kulturne in politične odnose. Po zaslugi in velikanskih žrtvah predvsem velike Sovjetske zveze se tu na vzhodu po veliki osvobodilni vojni, ki se je končala z zmago miroljubnih narodov, gradi mir. Ni slučajno, da gradijo prav narodi vzhoda vztrajno in ne glede na ovire trden in trajen mir. Ti narodi so imeli in še imajo razloge za to, ker je bila njihova preteklost mučna in so prav narodi na vzhodu v novejši zgodovini in tudi že mnogo prej najbolj krvaveli. Odkar si je po tej veliki vojni ljudska demokracija utrla pot tu na vzhodu, so sklenili narodi vseh držav ne glede na to, če so Slovani ali ne, prijateljstvo s trdnim namenom, da se ne bo nikoli več ponovila preteklost. Ti narodi so šli preko vsega, kar je bilo v preteklosti, in krenili so po novi poti v korist vsem narodom naših držav.

Ljudstvo in vlada FLRJ sta si postavila od samega začetka in trenutka, ko je bila končana vojna, glavno nalogo: ustvariti najboljše odnose z vsemi sosedji. Že danes smo dosegli na tem poprišču velikanske uspehe, ki bodo zgodovinskega pomena za nadaljnji razvoj držav tu na vzhodu.

Drago nam je, ker smo danes v vaši sredi, v Rumuniji, v Bukarešti, ker med narodi Rumunije in Jugoslavije ni bilo nikoli posebnih spopadov. Narodi naših držav živijo že stoletja skupno. Ti narodi so se celo skupno borili proti navalu tujcev, sedaj, po veliki zmagi, pa gradijo narodi Rumunije, Jugoslavije, Bolgarije in

RUMUNSKEMU NARODU

Madžarske, Češkoslovaške in Poljske s Sovjetsko zvezo na čelu svojó boljše in srečnejšo bodočnost.

Narodi Jugoslavije zasledujejo z velikimi simpatijami napore rumunskega naroda za utrditev svoje ljudske demokracije. V imenu narodov Jugoslavije vam hočem železi s tega mesta mnogo uspeha pri tem vašem napornem delu, ker so lahko samo narodi, ki imajo oblast v svojih rokah in pravico, govoriti o svoji usodi, srečni in lahko sodelujejo z drugimi narodi.

Nihče nam ne more očitati, ker se združujemo in ustvarjamo sporazume in pakte, ker z njimi ne ogrožamo neodvisnosti nobenega naroda. Naši narodi so preveč trpeli in dobro vedo, kaj pomeni suženjstvo; zato pa tudi ustvarjamo te zveze in to trdno enotnost med narodi tu na vzhodu, da bi tako lahko hkrati pripravili čim večji prostor za zmago miru in demokracije v svetu. To je naš cilj. Ta cilj uresničujemo, in ko ga bomo dosegli, bomo zmagali.

V imenu delegacije vlade FLRJ želim vam vsem mnogo uspeha.

Naj živi rumunjski narod!

Naj živi prijateljstvo in tesno sodelovanje med narodi nove Jugoslavije in Rumunije!

Naj živi ta velika skupnost miru na vzhodu z veliko Sovjetsko zvezo na čelu in pod genialnim vodstvom generalisima Stalina!

Konec govora maršala Tita, ki ga je ljudstvo često prekinjalo z odobravanjem in vzkliki, so navzoči pozdravili z burnimi in navdušenimi manifestacijami.

Maršal Tito obiskal dr. Grozo

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Predsednik vlade FLRJ maršal Tito je v sredo ob 14. uri obiskal s člani jugoslovanske vladne delegacije predsednika rumunske vlade dr. Grozo in člane rumunske vlade v prostorih predsedstva vlade.

Nekaj pred 15. uro je predsednik rumunske vlade dr. Petru Groza s člani rumunske vlade vrnil obisk maršalu Titu in članom jugoslovanske vladne delegacije v poslopju, kjer prebiva maršal Tito.

Sprejem na čast maršala Tita in jugoslovanske vladne delegacije

Bukarešta, 19. decembra (Tanjug.) V sredo zvečer je zunanji minister rumunske vlade Ana Pauker priredila na čast maršala Tita in jugoslovanske vladne delegacije slovesen sprejem v prostorih zunanega ministrstva.

Sprejema so se z jugoslovanske strani udeležili maršal Tito in člani delegacije vlade FLRJ, nato veleposlanik FLRJ v Bukarešti Radonja Golubović z osebjem jugoslovanskega veleposlaništva. Na spre-

jemu so bili navzoči predsednik vlade dr. Petru Groza, minister za industrijo in trgovino Georgiju Dez, finančni minister Vasile Luce in drugi vladni funkcionarji kakor tudi ugledni predstavniki kulturnega življenja Rumunije.

Člani rumunske državne opere v Bukarešti ter folklorne in verske skupine rumunjskih delavcev so po večerji izvedli bogat umetniški program.

RUMUNSKI TISK O OBISKU JUGOSLOVANSKE VLADNE DELEGACIJE

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Ves rumunjski tisk prinaša poročilo o slovesnem sprejemu, ki je bil v Bukarešti in ob vsej progri prirejen jugoslovanski vladni delegaciji. Listi prinašajo na prvih straneh fotografije maršala Tita in ostalih članov jugoslovanske delegacije in poročila, v katerih poudarjajo, da so državljani rumunske prestolnice ob prihodu jugoslovanske vladne delegacije slavili enega največjih praznikov nove demokratične Rumunije.

List »Scantea«, glasilo KP Rumunije, prinaša ob fotografijah s sprejema jugoslovanske delegacije na postaji Moğosaja poročilo čez vso prvo stran pod vidnimi naslovi.

»Vsa prestolnica demokratične Rumunije — naglašala list — je prišla nasproti maršalu Titu manifestirajoč ljubezen in

vdanost velikim voditeljem nove Jugoslavije in nove Rumunije ter svojo željo po nerazdruženem prijateljstvu obeh sosednih narodov.«

»List »Viaca Sindicala«, glasilo Generalne konfederacije dela Rumunije, piše pod naslovom »Bratski pozdravi slavemu maršalu Titu«:

»Pozdravljamo prihod maršala Tita v Rumunijo in po njem ves herojski narod nove Jugoslavije, pozdravljamo borce resnične ljudske demokracije v sosedni Jugoslaviji, ki predstavljata avantgardo demokracije in socializma v tem delu Evrope.

V osebnosti maršala Tita — piše na koncu list — pozdravljamo simbol ideje bratstva in enotnosti, ki se danes ustvarja v vzhodni Evropi.«

Prišla je nova doba, ko se ustvarjajo nove demokracije

Maršal Tito sprejel predstavnike Društva za utrjevanje prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Rumunijo

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Predsednik ministrskega sveta FLRJ, maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, je sprejel v sredo ob 18. uri predstavnike Arjuga, društva za utrjevanje prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Rumunijo.

Maršala Tita je v imenu Arjuga pozdravila predsednica društva.

»Gospod maršal, gospodje ministri, gospe in gospodje!

Društvo za utrditev prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Rumunijo ima danes posebno čast, da pozdravi voditelja herojskih jugoslovanskih narodov, da pozdravi maršala Tita.

Naš pozdrav je odmev občutkov in misli milijonov tovarniških in kmetijskih delavcev kakor tudi inteligence, ki odločno korakajo po poti ljudske demokracije. Stoletne iskrene in globoke simpatije do sosednih narodov Jugoslavije so se spremenile v občudovanje, kar je bilo popolnoma upravičeno v letih antifašistične osvobodilne vojne, ki so jo vodili svobodoljubni narodi, na katerih čelu je stala in stoji dežela socializma — Sovjetska zveza, ko so narodi Jugoslavije dokazali vsemu svetu, da naziv velikega naroda ni odvisen od števila prebivalstva ali od prostranosti kake države, marveč od moralnih lastnosti tistega naroda v trenutkih težkih izkušenj. Te lastnosti se kažejo v isti meri tudi danes, ko jugoslovanski narodi ustvarjajo najbolj popolno ljudsko demokracijo.

Pot, po kateri je krenil naš narod, da bi ustvaril nove politične, ekonomske in kulturne pogoje, je poglobljena z občutkom prijateljstva do jugoslovanskih narodov.

Društvo za utrjevanje prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Rumunijo, čigar cilj je, da med seboj seznanja in ustvarja pristne prijateljske vezi z Jugoslavijo, bo napelo vse svoje sile, da z bližanjem dveh narodov prispeva svoj delež k okreptitvi antifašistične fronte. Sodelovanje med našimi narodi je močna podpora fronti tistih narodov, ki so proti ogrožanju imperialistov in proti izzivalcem nove vojne, za trajen mir in za ljudsko demokracijo.

Živelo večno prijateljstvo med narodi Jugoslavije in narodom Rumunije!

Naj živi in napreduje Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Naj živi maršal Tito, slavni voditelj jugoslovanskih narodov!

Živela Sovjetska zveza z genialnim Stalinom na čelu — varna opora vseh miroljubnih in svobodoljubnih narodov.«

Odgovarjajoč na pozdrave je maršal Tito dejal:

»Gospodje ministri, gospodal

Imam čast, da izročim v imenu narodov Jugoslavije pozdrave Društvu prijateljev Jugoslavije v Rumuniji. Rad bi se vam najbolj priskrbeno zahvalil za do-

Slavnostno kosilo na čast maršala Tita in delegacije jugoslovanske vlade

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Predsednik rumunske vlade dr. Petru Groza je priredil 18. t. m. v veliki dvorani Officerskega doma slavnostno kosilo na čast maršala Tita in delegacije jugoslovanske vlade.

Na kosilu so bili navzoči maršal Tito in ministri Aleksander Ranković, Sreten Žujović, Stanoje Simić, Todor Vujašinić, veleposlanik FLRJ v Bukarešti Radonja Golubović, generalni poročnik Ivan Gošnjak, generalni major Svetislav Stefanović in ostali člani delegacije kakor tudi osebe jugoslovanskega veleposlaništva v Bukarešti.

S strani rumunske vlade so bili navzoči: zunanji minister Ana Pauker, minister za trgovino in industrijo George Georgiu-Dez, finančni minister Vasile

Delegacija jugoslov. narodne manjšine pri maršalu Titu

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Predsednik ministrskega sveta FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je sprejel sredi delegacijo jugoslovanske narodne manjšine v Rumuniji. Na čelu delegacije, ki so jo tvorili kmetje, delavci in intelektualci, so bili tainik Zvezde slovenskih kulturno-demokratičnih združenj v Rumuniji dr. Miloš Todorov, narodni poslanec jugoslovanske narodne manjšine v rumunjskem parlamentu, predsednik Izvršilnega odbora Zveze advokatov Borislav Popović in prota Milan Nikolić.

Ob koncu priskrbenega razgovora, ki je trajal več kot eno uro, so člani delegacije jugoslovanske narodne manjšine v Rumuniji izročili maršalu Titu nešteto lepih daril v znamenje priznanja rumunjskih državljanov slovenskega porekla tvorcu nove Jugoslavije.

Maršal Tito je zaprosil delegacijo, da naj sporoči v njegovem imenu ter v imenu jugoslovanske vladne delegacije in jugoslovanskih narodov tople in iskrene pozdrave jugoslovanski narodni manjšini v Rumuniji.

Koncert na čast maršala Tita

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Društvo rumunsko-jugoslovanske prijateljstva je priredilo sinoči ob 20. uri v veliki dvorani bukareštanskega Ateneuma slavnostni koncert na čast jugoslovanske vladne delegacije.

sedanje aktivno in vztrajno delo za poglobljanje prijateljskih odnosov med našima državama.

Vprašanje dela pri poglobljanju prijateljskih odnosov seveda ni stvar samo vlad posameznih držav, marveč vseh narodov. V konkretnem primeru je vprašanje delovanja Društva prijateljev ene in druge naše države — pri nas Društva prijateljev rumunskega naroda, pri vas pa Društva prijateljev Jugoslavije, velikankega pomena. Ustvarjamo ne samo konvencionalno prijateljstvo, ki je bilo nekaj običajno med posameznimi državami, danes ustvarjamo nekaj globljega, zgodovinskega, da se nikdar več ne ponovi tisto, kar je bilo v preteklosti, in kar je naši državi razdvajalo in onesrečevalo.

Združujemo se zato, da bi ohranili naši lepi državi pred vsakim posegom od zunaj, da bi zagotovili miren razvoj naših narodov.

V Jugoslaviji žive Rumuni kot dobri državljani nove Jugoslavije, v Rumuniji pa žive Srbi kot dobri državljani Rumunije. Usoda naših narodov je bila skozi stoletja tako povezana, da je danes težko določiti, kje naj bi bile meje, ki bi 'ahko točno ločile naše narode. Zato je sedaj glavno, da je prišla doba, da se ustvarjajo nove demokracije, demokracije, ki zagotavljajo vsem narodnostim enake pravice. To je tisto, kar je povzročilo, da se tako Jugoslovani v Rumuniji kakor Rumuni v Jugoslaviji ne moreta počutiti kot bi bila v tujih državah, marveč da sta v svoji lastni državi. To je tisto, kar ju obvezuje, da bosta dobra državljana držav, v katerih živita.

Na koncu bi rad še pripomnil, da bomo vse, kar bi utegnili skaliti naše odnose, odstranili za večno. Odstranili bomo vse, kar bi lahko motilo, da delo Društva prijateljev Jugoslavije prispeva k upostavitvi čim boljših, vsestranskih, kulturnih in drugih odnosov.

Naj živi prijateljstvo med narodi nove Rumunije in Federativne ljudske republike Jugoslavije!

Naj živi velika Sovjetska zveza z generalisimom Stalinom na čelu, ki nam je omogočila, da smo prišli do tega, do česar smo danes prišli!

Nato se je maršal Tito zadržal okrog pol ure v razgovoru s predstavniki Društva, ki so mu na koncu izročili kot svoj dar oljnat sliko znanega rumunskega slikarja Gligorosa.

Luca, notranji minister Teohari Georgescu, pravosodni minister Lucreciu Patrascanu in ostali člani rumunske vlade, predsednik narodne skupščine Mihail Sadoveanu, predstavniki diplomatskega zbora z veleposlanikom Sovjetske zveze Kavardžem na čelu in večje število predstavnikov raznih organizacij in ustanov.

Med kosilom je predsednik rumunske vlade dr. Petru Groza pozdravil maršala Tita in ostale jugoslovanske goste z daljšim govorom, v katerem se je dotaknil skupne preteklosti narodov podonavskega bazena, ki so imeli skozi stoletja isto usodo, iste težave in radosti in je med drugim opozoril na delavnost imperialistov, ki so poskušali vnesti razdor med nje.

Predstavniki rumunjskih delavcev so izročili maršalu Titu mnogo daril

Bukarešta, 19. dec. (Tanjug.) Predsednik ministr. sveta FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito je sprejel včeraj v navzočnosti članov jugoslovanske vladne delegacije in jugoslovanskega veleposlanika v Rumuniji delegacijo rumunjskih delavcev in predstavnikov Zveze slovenskih kulturno-demokratičnih združenj v Rumuniji. Rumunjski delavci iz vseh krajev Rumunije so sporočili po svojih predstavnikih pozdrave maršalu Titu in jugoslovanskim narodom. V njihovem imenu in v imenu članov delegacije je pozdravil maršala Tita George Apostol, predsednik Izvršnega odbora rumunske Generalne konfederacije dela. Maršal Tito se je okrog eno uro iskreno in prijateljsko razgovarjal z delavci.

Pred odhodom so člani delegacije izročili maršalu Titu veliko število daril, ki so jih izdelali delavci iz vseh rumunjskih krajev. Zahvaljujoč se za darila, ki so bila okrašena s posvetili, polnimi globokega spoštovanja in občudovanja, je maršal Tito želel rumunskemu delovnemu ljudstvu naj-večji uspeh pri njegovem nadaljnjem delu.

Ob razbitju londonske konference

Zunanje-politični komentar Tanjuga

Pregled pisanja ameriškega imperialističnega tiska v zadnjih dneh je odkril motive, po katerih se je razvala ameriška vlada, ko je preko zunanjega ministra Marshalla, ob podpori Bevinja in Bidaulta, 15. decembra razbila konferenco Sveta zunanjih ministrov v Londonu. Tako »New York Times« v svojem uvodniku malone z veseljem objavlja, da pomeni prekinitev konference »polom vse politike Jalta in Potsdama«.

V tem je politika Potsdama in Jalta, katere »polom« vzbuja radost v Washingtonu? Predstavniki Združenih držav Amerike, Velike Britanije in ZSSR so se na konferencah v Jalti in Potsdamu spoznale in sprejeli vrsto sklepov o vzpostavitvi trajnega miru v Evropi. Najvažnejši teh sklepov določa ustanovitev denacionalizirane, demokratizirane, politično in gospodarsko združene, neodvisne Nemčije, ki bo z reparacijami deloma nadomestila škodo, ki jo je povzročila hitlerjevska Nemčija Evropi.

Ornilo Trumanovega podpisa na potsdamski deklaraciji se še ni bilo posušilo, ko so jo okupacijske oblasti v ameriški, angleški in francoski coni že začele kršiti. S svojo politiko združevanja con pod ameriško kontrolo, Washington in London nista šla po poti združitve, marveč razkazovanja Nemčije: na vodilnih položajih v gospodarstvu so gospodarski voditelji nacistične Nemčije; osnova nemške agresije — nemški monopoli, so ostali nedotaknjeni; iz zapadnih con Nemčije so izvozili in prodali za dolarje velike količine blaga, medtem ko je dobilo dvajset prizadetih držav na račun reparacij samo za 33 milijonov dolarjev opreme. Na konferenci v Londonu so bile ameriška, angleška in francoska delegacija pozvane, naj pred svetovno javnostjo odgovorjajo za kršitev teh sklepov. Ta diskusija ni bila v interesu ameriških imperialistov, ker so argumenti, dejstva in pravica na strani ZSSR in miroljubnih demokratičnih sil.

Med vzroki, da so ameriški imperialisti — ob pomoči svojih lakajev iz Downing Streeta in Quai d'Orsay — na tako grob in prozoren način razbili konferenco, še preden se je prav za prav začela, je prav to, da so se hoteli izogniti, da bi se enkrat odgovarjali pred svetovno javnostjo za ogrožanje in oleškočanje vzpostavitve miru.

Ta moment pa ni glavni motiv, ki je vodil Marshalla pri prekinitvi konference. Prekinitev konference je bila povzročena zato, ker postavlja Wall Street proti politiki miru, politiki medsebojnega sporazumevanja, svojo politiko imperialistične ekspanzije, ogrožanja miru in zaslužnjenja Evrope, z drugimi besedami in konkretno — politiko Marshallovega načrta. Vse to niso domneve. To so dejstva, ki jih nesramno iznašajo ameriškemu zunanjemu ministru zelo blizu stoječi organi tiska. Agencija »United Press« je pisala dva dni potem, ko je Marshall razbil konferenco v Londonu, da je »pred začetkom te konference Marshall sklenil, da bi bila za uspeh konference previsoka cena, da bi se uresničila politična in ekonomska »enotnost« Nemčije na račun njegovega načrta«.

Potsdam predvideva združeno Nemčijo — Marshallov načrt pa razkosano Nemčijo. Potsdam predvideva demilitarizirano, denacionalizirano Nemčijo, Marshallov načrt pa Nemčijo kot vojno-gospodarsko bazo ameriškega imperializma za zaslužnjenje Evrope. Prva politika izključuje drugo: politika sporazuma velikih sil izključuje politiko enostranske akcije. Potsdam izključuje Marshallov načrt. Z razbitjem konference v Londonu je nastopila ameriška delegacija odkrito proti politiki Potsdama.

Tudi glede Avstrije gre ameriška vlada po poti Marshallovega načrta, ki nasprotuje potsdamskim sklepom. Avstrijski zunanji minister Gruber, ki reagira samo na signale Washingtona, je pred razbitjem konference izjavil v Londonu, da je »potsdamski sporazum največja diplomatska zabloda v zgodovini«.

Narodi Jugoslavije so globoko zainteresirani na tem, da se v Potsdamu in Jalti sprejeli sklepi o vprašanju Nemčije in Avstrije uresničijo. Z razbitjem londonske konference Sveta zunanjih ministrov ni prav nič ovržena niti okrnjena pravica Jugoslavije do nemških in avstrijskih reparacij, do priključitve koroških Slovencev k njihovim bratom v Jugoslaviji in do ostalih zahtev naše dežele do Nemčije in Avstrije. Grobi in nepriključni način, kako je ameriška vlada prekinila konferenco v Londonu, kaže, da se ameriškim imperialistom silno mudi. Demagoška gesla o »pomoči Evropi«, s katerimi se prikrija bistvo Marshallovega načrta, postajajo v oči širokih ljudskih množic vedno prozornejša. Evropski narodi vedno jasneje in hitreje uvidevajo, kako velika škoda za mir in demokracijo bi bila uresničitev Marshallovega načrta. Najnovejši korak ameriške delegacije na konferenci Sveta zunanjih ministrov v Londonu razgalja Marshallov načrt kot izrazito nasprotje politiki trajnega miru, kot načrt sovražnikov demokracije in neodvisnosti evropskih narodov.

Zahvala bolgarskega naroda generalisimu Stalinu in sovjetski armadi

Sofija, 19. dec. (Tanjug.) Ob umiku sovjetskih okupacijskih čet iz Bolgarije, ki je bil končan 14. t. m., je priredil predsednik bolgarske vlade Georgij Dimitrov v Vojaškem klubu v Sofiji slavnostno večerjo na čast predstavnikom sovjetske armade.

Georgij Dimitrov je ob tej priliki izrazil zahvalo bolgarskega naroda sovjetski armadi in generalisimu Stalinu za neprečlenljivo pomoč, ki sta jo izkazala in

Za zmago ljudske demokracije

Uradno poročilo o sklepih konference med bolgarsko in albansko vladno delegacijo

Sofija, 19. dec. V Sofiji je bilo izdano uradno poročilo o sklepih konference med bolgarsko vladno delegacijo s predsednikom vlade Georgijem Dimitrovom na čelu in albansko vladno delegacijo s predsednikom vlade generalnim polkovnikom Enverjem Hodžo na čelu.

V poročilu je rečeno, da je bila konferenca končana s podpisom pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med LR Bolgarijo in LR Albanijo, kulturne konvencije in protokola, katerih besedila bodo objavljena. V poročilu je nato poudarjeno, da je pogodba o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči, ki je bila sklenjena za 20 let ter bo avtomatično podaljšana, če je ne bo odpovedala ena pogodbenica, trdno poročilo za svobodo in neodvisnost bolgarskega in albanskega naroda. Poleg tega je ta pogodba, kakor tudi pogodbi o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči, ki sta bili sklenjeni med Bolgarijo in Jugoslavijo ter Albanijo in Jugoslavijo, prispevek k obrambi in krepitvi miru na Balkanu.

V poročilu sta se nadalje obe vladni delegaciji dotaknili mednarodnega položaja na splošno ter na položaj na Balkanu posebej, in ugotavljata med drugim:

»Proučujoč mednarodni položaj in posebno položaj na Balkanu, sta obe vladni delegaciji ugotovili popolno enodušnost v pojmovanjih. Nova Bolgarija in nova Albanija sta trdno odločeni, da bosta aktivna činitelja v fronti demokratičnih in antiimperialističnih sil proti netilem nove vojne ter da se bosta z vsemi svojimi silami in sredstvi odločno uprli vsakemu izživanju in napadu, ne glede na to, odkod bi prišli ter bi bili naperjeni proti njuni nacionalni neodvisnosti, suverenosti in nedotakljivosti njunih ozemelj. Obe delegaciji smatratu v zvezi z vprašanjem balkanske komisije OZN, da je bila ta komisija ustanovljena v nasprotju z Ustanovno listino OZN in pomeni teptanje državne suverenosti balkanskih narodov ter zato ne moreta z njo sodelovati. Obe državi je ne priznata niti ji ne moreta dovoliti vstop na svoje ozemlje.«

V poročilu se ugotavlja, da predstavlja zapreko pri vzpostavitvi diplomatskih odnosov z Grčijo dejstvo, da Grčija danes ni svobodna in suverena država.

Dotikajoč se nasprotovanja nekaterih držav, da bi bili Bolgarija in Albanija sprejeti v OZN, izražata obe vladni delegaciji svoje ogorčenje zaradi takega stališča nekaterih zaveznikov in protestirata proti poskusom, da bi se zmanjšale že priznane zahteve Albanije glede nemških reparacij, in

proti kratenju pravic Bolgarije, da bi navedla svoje zahteve.

Ko sta obe delegaciji izrazili svojo zahvalo in globoko priznanje Sovjetski zvezi, FLRJ, Poljski in Češkoslovaški za pomoč, ki so jo te države nudile in ki jo nudijo upravičenim zahtevam Bolgarije in Albanije, izjavljata, da se bosta skupaj z vsemi demokratičnimi državami borili proti vsakemu poskusu, da bi se OZN spremenila v orodje imperialističnih teženj.

Na koncu poročila je poudarjeno, da sta obe vladi pripravljene storiti vse, kar bo v njihovi moči, da bi čim hitreje in čim bolj uspešno izvedle sporazume, sklenjene zato, da bi popolnoma zmagala ljudska demokracija ter bi bil vzpostavljen trajen demokratični mir na Balkanu, v Evropi in na vsem svetu.

Albanska vladna delegacija odpotovala iz Bolgarije

Sofija, 19. decembra. Albanska vladna delegacija z ministrskim predsednikom generalnim polkovnikom Enverjem Hodžom na čelu, ki je sklenila v Kričinu pogodbo o prijateljstvu z LR Bolgarijo, je večeraj dopoldne odpotovala v Tirano.

Tiskovna konferenca predsednika albanske vlade po odhodu iz Sofije

Sofija, 19. decembra (Tanjug). Predsednik albanske vlade generalni polkovnik Enver Hodža je imel v posebnem vlaknu na poti iz Sofije konferenco s predstavniki domačega in tujelega tiska. Generalni polkovnik Enver Hodža je v svoji izjavi med drugim poudaril, da predstavlja sklenjena pogodba o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči izraz volje albanskega in bolgarskega naroda. Ta pogodba bo prispevala obenem z že sklenjeno pogodbo z Jugoslavijo k utrditvi miru in utrditvi fronte proti netilem vojne in imperializmu, ki bi radi izvali novo vojno in podjarmili demokratične narode. Nato je generalni polkovnik Enver Hodža naglasil, da bosta bolgarski in albanski narod skupaj z ostalimi demokrat. in svobodoljubnimi narodi napela vse sile, da bosta okrepla demokratično in antiimperialistično fronto.

Poudarjajoč, da je bila albanska vladna delegacija v Bolgariji prijateljsko in najbolj pristržno sprejeta, je generalni polkovnik Enver Hodža zaključil:

»Naša naroda bosta šla tudi v bodoče ramo ob ramo svobodna in suverena, gradeč skupno srečnejšo bodočnost. V ta namen bosta napela vse sile, da bi z delom ustvarila vse tisto kar je bilo podpisano v Kričinu.«

UREDBA O INSTITUTU ZA MEDNARODNO POLITIKO IN GOSPODARSTVO

Na podlagi 80. člena drugega odstavka ustave FLRJ izdaja vlada FLRJ na predlog predsednika vlade FLRJ

uredbo

o ustanovitvi instituta za mednarodno politiko in gospodarstvo.

Čl. 1. Pri predsedstvu vlade FLRJ se ustanovi inštitut za mednarodno politiko in gospodarstvo z nalogo, da znanstveno proučuje svetovni politični in ekonomski razvoj.

Čl. 2. Posle inštituta vodi direktor, ki ga imenuje predsednik vlade FLRJ.

Čl. 3. Inštitut ima svoje posebne pred-

račun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna dohodkov in izdatkov predsedstva vlade FLRJ.

Direktor je odredbodajalec za izvršitev predračuna.

Čl. 4. Podrobnejše določbe o organizaciji in poslovanju inštituta bo predpisal predsednik vlade FLRJ.

Čl. 5. Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v »Uradnem listu FLRJ«.

Predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo Jugoslavije maršal Jugoslavije Josip Broz - Tito

Britansko-jugoslovansko društvo Ljudski mladini Jugoslavije

Beograd, 19. dec. (Tanjug.) Britansko-jugoslovansko društvo v Londonu je poslalo Ljudski mladini Jugoslavije tole pismo:

»Sedaj, ko so se vsi britanski mladinci vrnili iz Jugoslavije, želi britansko-jugoslovansko društvo izraziti zahvalo vam, jugoslovanski mladini, za gostoljubje, ki ste ga nam izkazali.«

V minulih mesecih so prihajali dan za dnem v naš urad mladinci ter so nam govorili o svojih doživljajih in o navdušenju, ki so ga videli v nekaj mesecih svojega bivanja v vaši državi. Polni občudovanja do vaše mladine so se vrnili v domovino pripravljene napraviti vse, kar je v njihovi moči, da utrdijo prijateljstvo med našimi narodi. Po vsej Britaniji je časopisje objavljalo članke in intervjuje britanskih mladincev. Žal nam je, da nismo bili tukaj, ko se je predvajal vaš film »Mladinska prog«, ki ga nam je posodilo vaše veleposlaništvo. To je bilo prvo predvajanje tega filma v Britaniji in občinstvo je bilo navdušeno. Nek mladinec, član britanske mladinske delovne brigade, je po predvajanju filma govoril o stanju v Jugoslaviji.

Ko nam ti mladinci in mladinke pravijo: »vse svoje življenje se homo spominjati svojega bivanja v Jugoslaviji«, vemo, da govore v imenu sto in sto drugih, ki so se vrnili iz Jugoslavije navdahnjeni, ohrabreni in pripravljene združiti se pri izgrajevanju resničnega prijateljstva med vašo in našo mladino.

izkazujeta LR Bolgariji, da bi zgradila svoje politično in gospodarsko neodvisnost.

Na pozdrav Georgija Dimitrova je odgovoril predstavnik Rdeče armade generalni polkovnik Cvetajev.

SPOMENICA POOF ZA SLOVENSKO KOROŠKO NAMESTNIKOM ZUNANJH MINISTROV

Nihče ne more preprečiti uspešne borbe koroških Slovencev za priključitev k FLRJ

Vsaka druga rešitev bi bila nov napad nemškega imperializma na svobodoljubne narode sveta

»Slovenski Vestnik« objavlja v svoji številki z dne 19. decembra pod naslovom »Ni je sile, ki bi mogla preprečiti našo borbo za priključitev k FLRJ«, izvelek iz spomenice Pokrajinskega odbora Osobodilne fronte za Slovensko Koroško namestnikom zunanjih ministrov, ki po prekinitvi londonske konference na sovjetski predlog nadaljujejo priprave za sestavo mirovne pogodbe z Avstrijo. V spomenici je rečeno med drugim:

»Zadnje stoletje je ena sama nepretrgana veriga nasilja nad koroškimi Slovenci. Velikonemška teorija o ustvarjanju mostu na Jadran, o »Drang nach Osten«, potrjuje, da je to nasilje obstajalo in da so ga zavestno organizirali velikonemški imperialisti. Plebiscit leta 1920. ni mogel biti izraz ljudske volje, ker so ga pripravljali in vodili tako, da je legaliziral rezultate zločinske germanizacije in ščitil velikonemške elemente, ki so plebiscitno borbo smatrali za borbo za Veliko Nemčijo. Zatiiranje koroških Slovencev v prvi avstrijski republiki so enotno opravljali »Heimatsdienst«, »Heimatsbund«, »Südmarka« in druge šovinistične organizacije, ki so uživale vso podporo avstrijskih oblasti in dajale smer avstrijski uradni politiki do Slovencev. Nacistični funkcionarji so po priključitvi Avstrije k Nemčiji večkrat javno pohvalili pomembnevalne metode prve avstrijske republike in jih proglasili za velike zasluge za nacistično gibanje. Vrhunec je doseglo pomembnevalno nasilje v času nacistične strahovlade. V zvezi s tem opozarjamo na dejstvo, da se je pripravljalo to zločinsko početje že v času prve avstrijske republike s strani velikonemških šovinističnih organizacij. Nacistični zločini nad koroškimi Slovenci so samo do sledno nadaljevanje nasilja v prvi avstrijski republiki.

Koroški Slovenci so se v partizanskih edinicah in v JA borili skupno z zavezniki proti nacistični Nemčiji in njenim fašističnim satelitom. Oborožena borba na strani zaveznikov je bila hkrati izraz volje koroških Slovencev po priključitvi k FLRJ. Priprani smo, da žrtve koroških Slovencev v borbi proti fašizmu obvezujemo velike zaveznike, da upoštevajo zahteve koroških Slovencev po združitvi z matično državo FLRJ. Vsaka nasprotna rešitev bi pomenila, da imajo zavezniki večji interes na tem, da ščitijo veliko-

nemške elemente in omogočijo nemškemu imperializmu ponovni napad na svobodoljubne in demokratične narode sveta.

Odnos sedanjih avstrijskih oblasti do koroških Slovencev in njihovih organizacij dokazuje, da sedanja Avstrija nadaljuje politiko zatiranja koroških Slovencev. Za to uporablja isti kader, ki je bil na vodilnih mestih med plebiscitom v prvi avstrijski republiki in v času »Ostmarke«. Avstrijske oblasti na Koroškem obnavljajo in oživljajo organizacije z velikonemsko in šovinistično tradicijo, prepovedujejo pa slovenske antifašistične organizacije. Prav tako je odkrita težnja avstrijskih oblasti, da gospodarsko podprejo predvsem šovinistične kroge, slovenski antifašisti pa nimajo možnosti, da bi obnovili svoje domove. Dvojezične šole so na Koroškem izrazite pomembnevalne slovenske mladine. Do vsega, kar je slovensko, imajo avstrijske oblasti sovražni odnos. To dovolj jasno dokazuje izjava deželnega glavarja Wedenigga na zasedanju deželnega zbora, v kateri pravi, da bodo avstrijske oblasti po sklenitvi mirovne pogodbe našle možnost, da bodo obračunale z OF.

Angleške zasedbene oblasti prav tako podpirajo pomembnevalne težnje avstrijskih oblasti in pri tem grobo kršijo načela atlantske listine. Angleška sodišča so obsodila že več desetih koroških Slovencev zaradi javnega izpovedovanja slovenske zastave, zaradi nošnje slovenske zastave in manifestiranja slovenske narodne zavesti, zaradi razkrivanja metod imperialističnega nasilja na Slovenskem Koroškem.

Zgodovinske izkušnje in sedanje stanje na Slovenskem Koroškem jasno dokazujejo, da je edina trajna rešitev priključitev k FLRJ. Vsaka druga rešitev bi pomenila samo zavlačevanje končne rešitve in bi prinesla koroškimi Slovencem novo trpljenje ter podaljšala njihovo borbo za osvoboditev in združitve s FLRJ. Koroški Slovenci smo trdno odločeni, da uspešno končamo borbo za svojo svobodo in ni je sile, ki bi mogla to preprečiti. Borbo bomo nadaljevali z isto odločnostjo, kakor smo se borili na strani zaveznikov proti fašizmu.«

Koroški Slovenci zahtevajo izročitev slovenskih radijskih oddaj

Celovec 19. decembra.

Slovenska prosvetna zveza je poslala britanski civilni upravi, oddelku za Slovensko Koroško, v Celovcu pismeno zahtevo, v kateri pravi, naj izroči redakcijo in upravo slovenske radijske oddaje prosvetni zvezi kot predstavniku kulturnega življenja koroških Slovencev. V pismu pravi med drugim:

»Med osebjem in sodelavci slovenske radijske emisije britanske obveščevalne službe ni niti enega koroškega Slovenca. Slovenska prosvetna zveza, ki že 40 let predstavlja kulturna stremeljenja koroških Slovencev, nima nobenega vpliva na program in redakcijo slovenske radijske oddaje. Pod nadzorstvom angleških organov vodijo in urejajo slovensko oddajo

izključno emigranti iz Jugoslavije. Ti emigranti urejajo politične vesti in pretežni del ostalega programa. Takšen način vplivanja in urejanja ter podajanja slovenske emisije ne odgovarja zahtevam koroških Slovencev po enakopravnosti in svobodnem kulturnem sodelovanju.

Na splošno predstavlja slovenska emisija angleške obveščevalne službe v sedanjih obliki in po vsebini žalitev kulturnih čustev koroških Slovencev. Slovenska prosvetna zveza zaradi tega predlaga britanski civilni upravi, da izroči upravo in uredništvo slovenske radijske emisije njej. Koroški Slovenci imajo glede na svojo veliko udeležbo v borbi proti skupnemu sovražniku, nemškemu fašizmu, brez dvoma pravico do tega.«

Fašistični banditi v Trstu mečeje bombe na demokratične ustanove

Trst, 19. dec. (Tanjug.) Fašistični elementi so sinoči zopet vrgli bombe proti demokratičnim ustanovam. Ob pol dvanajstih ponoči so vrgli na trgu Ponterosso proti hiši št. 2, kjer je sedež Mestnega odbora SIAU, ročno bomba, ki pa je napravila le nekaj škode v pritličju, medtem ko v prvem nadstropju, kjer ima SIAU svoje prostore, ni opaziti nobenih sledov eksplozije.

Pol ure pred tem so fašistični banditi vrgli dve bombi proti kulturnemu krožku »Ravbar« na Greti. Bombi sta padli na vogal hiše, kjer ima krožek svoje prostore. Ob eksploziji so se razbile šipe na starih oknih in v prvem nadstropju, kjer stanujejo tri revne družine vojniških oškodovancev, ki so ob bombardiranju izgubile svoja stanovanja.

V obeh primerih je nekaj minut po eksploziji prišla civilna policija, ki pa je samo ugotovila, da so bile vržene bombe, izsledila pa seveda ni nobenega zločinca.

MESTNI ODBOR OSVODILNE FRONTE V LJUBLJANI prireja PROSLAVO DNEVA JUGOSLOVANSKE ARMADE

dne 21. decembra 1947 ob 20. uri v Unionski dvorani

z naslednjim sporedom:

1. Himna, 2. Govor o pomenu Dneva jugoslovanske armade (govori zastopnik Jugoslovanske armade), 3. Mladinski pevski zbor sindikalnega KUD »Jože Moškrič«, 4. Mihelčič: Naša pesem; Kje jemlješ moč, partizan; K. Pahor: Koračnica, 4. Branko Čopić: Pjesma mrtvih proletera (recitacija), 5. Glasbena matica Ljubljana — S. Bombardelli: Na Korčunu; O. Danon: Kozara, 6. Matej Bor: Beseda (recitacija), 7. Združeni mladinski zbori LMS, »Kajuh«, »Moškrič« s spremljevanjem orkestra Jugoslovanske armade — K. Pahor: Komandant Stane; R. Gobec: Mladi bataljoni; R. Simoniti: Tito.

Vabimo prebivalstvo Ljubljane, da se udeležijo proslave. Vstop prost!

RK Slovenije za socialno šibke družine in svoje narodnih herojev

Te dni razpošilja glavni odbor RKS na svoje okrajne odbore letos že sedmo pošiljko pomoči socialno šibkim družinam, materam in podmladku.

Sedma pošiljka obsega: 208 kg rabljenih otroških oblačil posebej še 536 kosov otroške obleke, 306 otroških plaščev, 489 otroških pelerin, 36 parov deških hlač in 74 suknjičev, 155 otroških puloverjev, 2547 kosov otroškega perila, 983 otroških pidžam, 141 parov otroških nogavic in 209 parov otroških čevljev. Za siromašne matere so dobili okrajni odbori v razdelitev še 12.688 plenec. Odbore podmladka na šolah je podprl RKS s 314 bloki po tisoč listov, da bodo imeli dovolj papirja za svoje poslanje.

Svoji naših narodnih herojev pa so prejeli od Rdečega križa kot poseben dar blago za ženske plašče ter nekaj plenec in otroškega perila.

Borci NOV bodo ob Dnevu Jugoslovanske armade obiskali najpomembnejše kraje iz narodno-osvobodilne borbe

Dvajsetega decembra, dneva Jugoslovanske armade, se borci, članj Zveze borcev NOV iz vsega srca veselimo in ga bomo skupno z vojsko in vsem delovnim ljudstvom kar naidostojneje praznovali.

Ob misli na našo mlado, ljudsko, narodno vojsko, vso prežeto s svetlimi ideali, se nehote spomimo nekdanje stare, predaprilske kraljeve vojske, vojske kapitalistov in profildjudskih režimov vojske korumpiranih dinastov, ki so skupno ž njó požirali milijarde denarja, prizaranega z žulji delovnih ljudi. To je bila vojska domišljavih čaršijskih generalov, ki so zapravljali ljudsko premoženje skoro 25 let zato, da so ob prvi pretkušnji sramotno kapitulirali. Ob tej priložnosti so narodi Jugoslavije spoznali vso gnilobo kraljevskih režimov, pahljast in trhljast, zgradbe, ki se je nazivala kraljevina in so si njeni voditelji domišljevali, da načelujejo »evropski silici«. Po takih zgledih in prepričljivih dejanjih, ki so dosegli svoj višek z naj-sramotnejšo kapitulacijo med armadami, našim narodom ni bilo težko odločiti se za novo pot, pot, ki je edina mogla voditi do zmage in svobode.

V takem spoznanju smo pričeli borbo za svobodo z jasno zavestjo, da bo ta borba dolgotrajna in naporna, da bo zahtevala velikih žrtv in težkih preizkušenj in samozavejanja od slehernega borca. Pogled v perspektive lepše bodočnosti, ki je sijala na koncu vseh naporov, nam je dajal moralnih sil, nam krepil odpornega duha in vedno znova vlivl novih moči, da smo zdržali do zmagovite svobode. Iz majhnih prvotnih zadržkov oboroženega odpora, v katerih so se združevali najpogumnejši borci in voditelji, kasneje moderno opremljene NOV, so postopoma rasli iz čet odredi, brigade, iz teh so se formirale divizije in korpusi v sklopu armij, ki so zmagovalno potolkle fašistične okupatorje in domače izdajalce. Vsa ta mlada, zmagovita armada pa je imela tolikšno silo in udarnost samo zato, ker je zrasla iz ljudstva, ker je imela svoje korenine v ljudstvu in so ji poveljevali komandanti iz ljudstva. Zato je zdrava rasla in se krepila in množila ob slehernem napadu okupatorskih divijakov, njihovih plačancev in izdajalcev. Svojo moč je imela armada hkrati v svojih borbenih edincih in zaledju, iz katerega so dotekale vedno nove sile in pomoč borbenim postojankam. V resnici se je v tej zgodovinski in osvobodilni vojni borilo vse ljudstvo, vendar bi še danes sužnjevali, če ne bi bilo organiziranega vojaškega četa ne bi bilo organiziranega vojaškega četa ne bi bilo organiziranega vojaškega četa ne bi bilo organiziranega vojaškega četa.

Toda nič manj važna ni njena vloga sedaj v svobodi. Kakor nam je bila potrebna prej za zmago in izgon okupatorja čez mejo naše domovine, tako nam je potrebna zdaj v času mirne obnove in izgradnje v petletnem planu in ob graditvi socializma čim večja bo njena moč, tem bolj jalovo bo vse kričanje in rožljanje tuje reakcije in domačih izdajalcev, izkoreninjenec. Mi, člani Zveze borcev NOV, ki smo se med okupacije borili v njenih vrstah ter opravljali tuhorilni in politično delo na terenu, ali pa smo di stot drugih načinov prispevali žrtve za zmago, se njenega pomena gotovo najbolj zavedamo. Zato je naša na-

loga storiti vse za njeno rast in moč. Naša Zveza bo ob vsaki priložnosti in povsod krepila in poglobljala vezi med ljudstvom in našo slavno armado, vzgajala bo mladino v duhu idej narodnoosvobodilne borbe, vepiljala in patriotizem in ljubezen do domovine in jo pripravljala, da bo sposobna, če bo treba, braniti uspešno naše meje, kadar koli in proti komur koli.

22. december 1947 je za našo svobodo in napredek pomemben praznik in ga bodo naši narodi proslavili kar najsvetleje. V zvezi s proslavami bomo šli jutri, v nedeljo na partizanske pohode po vsej Sloveniji in obiskali tako najpomembnejše kraje iz narodnoosvobodilne borbe. Šli bomo na Pugled, kjer je bilo taborišče II. štajerskega bataljona pod vodstvom narodnega heroja Staneta, prvi položaj Izvršnega odbora in Glavnega poveljstva po odhodu iz Ljubljane na osvobojeno ozemlje. Druge skupine bodo šle na Babno goro, kjer se je zdrževal po roški ofenzivi od nov. 1942 do marca 1943 IOOF in CKKPS; na Rašico na južnem pobočju Dobenskega hriba, prvo po fašističnem okupatorju požgano slovensko vas; v Sv. Križu pri Litiji, kjer so bile prve večje borbe z Nemci in Italijani in je naše edince vodil pok. komandant tov. Stane; v Trebelno, kjer se je 2. 9. 1942 formirala Gubčeva brigada; na Bučko, kjer je bila novembra 1941 prva večja partizanska akcija; na Javorovico, kjer je bil zaradi izdajstva obkoljen in uničen IV. bataljon Cankarjeve brigade; v Žužemberk, prvi večji kraj, ki so ga osvobodili partizani, imel je prvo komando mesta ter bil izvoljen prvi NOO in bil najbolj prizadet kraj v osvobodilni borbi; v Stari log, v čigar bližini je bila ustanovljena Tomšičeva brigada; na Grčarice kjer je bil po kapitulaciji Italije uničen plavogradistični izdajalski odpor; na llovo goro, kjer sta imeli, Cankarjeva in Ljubljanska brigada v jeseni 1943 velike boje z Nemci; na Turjak, kjer so belogardisti doživeli svoji propad; v Lož za spomin na prvi partizanski napad oktobra 1941, ki ga je vodil heroj Ljubo Šercer; na Kožljek, kjer je bilo eno prvih partizanskih taborišč; v Begunje in Drago, morišče slovenskih talcev; v Dražgoše, požgane ob novem letu 1942; na Trško goro pri Krškem, kjer so Nemci zajeli prve naše aktiviste in jih vseh deset ustrelili v Dobrovi pri Brežicah julija 1941; v Murinici nad St. Janžem kjer sta padla v herojski borbi Milan Majcen in njegov tovariš Janez Mevzelj; na Viltuž pod Kozjakom, Begunjah enako fašistično morišče; pod Veliko Kopo na Pohorju, kjer je bil januarja 1943 obkoljen Pohorski bataljon in so padli vsi borci; na Graško goro, kraj jurišev XIV. divizije; v Gorinji grad, središče osvobojenega ozemlja v Savinjski dolini; v Zaveden pri Sošanju kjer je bil pokopan pesnik Kajuh. Tu so našli te nekateri kraji za partizanske pohode. Izvedli pa jih bomo še na noštete druge kraje pomembne iz narodnoosvobodilne borbe.

Tovariši in tovarišice! Praznujmo naš prvi Dan Jugoslovanske armade kar najsvetleje. Poudarimo s tem velik pomen naše vojske za osvoboditev naših narodov, izpričajmo, da smo vsi dosledno od njeni strani, spominjajoč se njenih svetlih tradicij, njene slave in moči, ki nam je pod vodstvom maršala Tita najtrdnjši porok svobode, napredka v izgradnji socializma in tudi najlepše bodočnosti za naše narode in vse človeštvo.

Partizanski pohodi na Pugled, Babno goro in Rašico

Okrajni iniciativni odbor Zveze borcev NOV za Ljubljano-okolico priredi v zvezi s proslavo »Dneva JA« v nedeljo 21. t. m. partizanske pohode na Pugled, Babno goro in Rašico. Zbirni kraj za Pugled je določen Zavrbor pri gostlini Jeriha z odhodom ob 9.30. Zbirni kraj za Babno goro so Kozarje pri »Birtov«, Polhov gradec in Horjul, Odhod iz Kozarj ob 9, iz Polhovega gradca in Horjula pa ob 9.30. Zbirna kraja za Rašico sta določena Črnuče z odhodom ob 9.30 in Medvođe z odhodom ob 9. Proslave na vseh teh partizanskih krajih, to je na Pugledu, Babni gori in Rašici bodo ob 11 dopoldne.

Tovariši in tovarišice iz Ljubljane in okolice, udeležite se teh partizanskih pohodov v čim večjem številu, da bomo tako na kar najlepši način proslavili »Dan JA«.

Zaključna podelitev značk prostovoljnega dela bo v ponedeljek, dne 22. decembra, ob 18. uri v Mladinski dvorani. MESTNI ODBOR OF.

V NEDELJO BO STEKLA NOVA BOROVNIŠKA PROGA

Zadnjikrat smo o graditvi novega dela proge v borovniškem sektorju pisali pred nekaj več kot petimi meseci, ko je bil izročen prometu 3400 m dolgi del proge iz doline borovniške obvozne proge do stare postaje v Borovnici. Po aktiviranju tega dela proge se je promet razvijal že znatno laže, vendar je dokončni ureditvi še zelo hodil v napoto drugi del obvozne proge z vzponom 330/00, na katerem je bilo treba vlake še zmerom potiskati. Zaradi prometa po tem delu proge so morali vlaki od onod še vedno voziti 6,5 km daleč po stari progi, in sicer od mesta čez Ljubljano pri Preserju odnosno od odcepa nove trase borovniške proge.

V nedeljo 21. t. m. bo slednjič le odprta za promet celotna nova trasa v dolžini 11,5 km od odcepa pri Preserju do stare postaje v Borovnici. Kakor je znano, se nova proga cepi na desno ter poteka nato po dolini mimo vasi Brega do nove postaje v Borovnici, od koder se nato v vzponu 110/00 dvigne do stare postaje v Borovnici. Nova postaja je že pod streho in tudi opremljena z najpotrebnejšimi tirnimi napravami, da bo lahko za prvi čas služila kot prometna postojanka.

Jutri ob 8.30 bo iz Ljubljane odpejal prvi vlak z gosti, ki bodo prisostvovali svečani otvoritvi nove borovniške proge. V Borovnici bodo gostje z delavci pregledali vso dolgo pot, ki je bila do tja potrebna. Seveda bo otvoritev z veseljem pozdravilo tudi vse prebivalstvo, saj bo nova proga nam vsem v korist.

Novi delovni uspehi podjetij za proizvodnjo nemetalov v novembru

Novembra je večina delovnih kolektivov, podjetij za proizvodnjo nemetalov dosegla nove uspehe v borbi za izpolnitev proizvodnega plana.

Delovni kolektiv podjetja »Goleš« pri Lipljani na Kosmetu je pri proizvodnji surovega magnezita presegel proizvodno nalogo za 33,5%. Delovni kolektiv podjetja »Šumadija« pri Čačku je izpolnil proizvodni plan za 191,3%.

V proizvodnji žganega magnezita je podjetje »Goleš« izpolnilo novembrsko proizvodno nalogo 100,8%, podjetje »Šumadija« je pa preseglalo plan za 19%. V proizvodnji žametne opeke je kolektiv podjetja »Mladenovce« v Mladenovcu izpolnil proizvodno nalogo za 100,5%; jeseniška tovarna šamota ga je pa preseglala za 52,1%.

Delovni kolektiv podjetja »Venčac« pri Arandjelovcu je presegel nalogo pri proizvodnji lomljenega marmorja za 5,5%, pri proizvodnji marmorja v blokih pa za 66,8%.

Solarna v Kreki je preseglala novembrski proizvodni plan za 16,2%.

Okrajni plenum AFŽ okraja Idrija

V nedeljo 14. decembra so na zborovanje okrajnega plenuma AFŽ prihiteli žene iz vsega okraja, pa tudi iz najbolj oddaljenih hribovskih vasi. Na tem zborovanju so se pomenile o težkočah, gospodarskih problemih svojih vasi, pa tudi o pomenu bodočega kongresa žena Jugoslavije v Beogradu.

Pri diskusiji, ki je bila zelo živahna, so žene stavljale najrazličnejše predloge ter na podlagi teh sprejele sklepe, da bodo v zimskem času v svojih krajih poživile prosvetno delo in povsod osnovala bralne krožke. Na vasi bodo poživile zadrugištvo in z vsemi močmi pomagale, da se bo naše kmetijstvo čim bolj razvilo. Mobilizirale bodo žensko delovno silo za prevzemanje moških del in se strokovno usposobile za najrazličnejša dela. Predvsem pa bodo utrdile svojo organizacijo AFŽ ter tako pospešile politično delo med ženami.

Za predkongresno tekmovalje so se obvezale, da bodo izvedle nabiralno akcijo za obdaritev 3000 primorskih otrok, ki so ostali še izven naših meja. Sklenile so tudi, da bodo ob II. kongresu žena Jugoslavije poslane darila Centralnemu odboru AFŽ in nekaterim delegacijam. A. P.

MLO Ljubljana mora pri ustanovitvi mestne ekonomije paziti na napake, ki so bile značilne za mestno posestvo »Jesenkovo«

Spremembe in razvoj našega gospodarstva zahtevajo tudi v preskrbi nove organizacijske oblike. Sistem prostega trga, uvajanje garantirane mesto racionirane preskrbe, reorganizacija trgovske mreže, vse to so sestavni deli preoblikovanja naše preskrbe. K vsem tem je treba dodati še ustanavljanje industrijskih in mestnih ekonomij, ki morajo postati, kakor pravi tov. Kidrič, vir dopolnilne prehrane in preskrbe s kmetijskimi pridelki, vir, ki se omejuje na določeni lokalni teritorij, odnosno na določeno število prebivalcev. Obratne in mestne ekonomije morajo torej postati važen činitelj v preskrbi delavstva in mestnega prebivalstva.

Nekatere ustanove in ljudski odbori so že doslej imeli neke vrste lokalna posestva. Ta posestva pa so bila neredko slabo oskrbovana. V največ primerih je bil temu vzrok, ker so ljudski odbori ali pa ustanove posestvo osnovali, postavili ekonomia ali upravnika, potem pa se za delo na posestvu niso več dosti brigali. Pri ustanavljanju ekonomij je sedaj nevarnost, da bodo take ustanove ali odbori enostavno spremenili samo naziv svojega dosedanjega posestva v ekonomijo, čeprav je naloga ekonomij različna nalogam dosedanjih posestev.

Mestni ljudski odbor Ljubljana, je n. pr. imel doslej takšno mestno posestvo, pa se po ustanovitvi ni mnogo brigal za njegovo poslovanje.

Lansko leto je bilo iz različnih, širom Ljubljane raztresenih parcel ustanovljeno mestno posestvo »Jesenkovo«. To posestvo naj bi postalo izdaten dobavitelj povrtnine in zelenjave za ljubljanski trg. MLO je jeseni leta 1946 namestil upravnika, da bi v zimskem času lahko pripravil vse, kar bi omogočilo uspešna zgodnja pomladanska dela. V ta namen bi bilo treba urediti tople grede, vzgojiti sadik ter preurediti gospodarska poslopja in organizirati prašičerejo, kokošerejo itd.

Do januarja letos pa ni upravnik še ničesar storil, MLO je sklical konferenco na kateri so sklepali, kaj bi bilo treba ukreniti za uspešno delo posestva. Sklenili so, da bodo izvedli arondacijo posestva, ker je bila raztresenost parcel dejansko velika ovira za boljše delo posestva. Dalje so na tej konferenci dali upravniku nalogo, da preskrbi potrebno seme, napravi načrte, uredi gospodarska poslopja itd. Po tej konferenci pa se zopet mestni ljudski odbor ni več zanimal, kako posestvo napreduje. Upravnik je bil nevesten in nesposoben, odgovorni organi MLO-ja pa ga niso kontrolirali in mu nudili pomoči. Zato ni nič čudnega, če je bilo posestvo v prvih pomladnih mesecih še vedno neurejeno in je nudilo zelo zanemarjeno sliko. Stavbe, ki bi jih v zimskem času najlažje uredili, so bile zanemarjene, hlevj nehigienični, tako da je bilo poginjlo nekaj prašičev, zemlja pa slabo ali celo neobdelana.

V maju letos je mestni ljudski odbor ustanovil različne direkcije. Posestvo »Jesenkovo« je prišlo v sestav živilske direkcije, ki je konec maja po svojem direktorju in navzočnosti dveh članov mestne načrtnice komisije pregledala posestvo. Ugotovili so splošno zanemarjenost, zaradi katere je bila na stavbah, pa tudi na zemljišču precejšnja škoda. Komisija je ugotovila, da uprava posestva ni izpolnila sklepov, ki so jih sprejeli na januarjski konferenci, da niso izvedli priprav za uspešno delo posestva. Slabemu stanju posestva je bila v veliki meri kriva nesposobnost in nepodjetnost upravnika. Čeprav je komisiji moralo biti takrat jasno, da takšna uprava ne bo sposobna urediti posestva ter da je malomaren odnos do ureditve dela posestva zločin proti skupnosti, vendar upravnika niso zamenjali, niti ga niso poklicali na odgovor za njegovo slabo delo. Ob tej priložnosti sicer sprejeli nove sklepe in jih dali upravniku v izvršitev, toda gospodarjenje na posestvu se tudi po tem pregledu ni prav nič spremenilo. Od-

govorni organ MLO so najbrž mislili, da so svojo dolžnost opravili, ko so sprejeli komisijske sklepe.

Na osnovi ugotovitev tega komisijskega pregleda je bil v »Ljudski pravici« in »Slovenskem poročevalcu« objavljen članek, ki je med drugim prikazoval, kaj bo posestvo letos pridelalo. Razumljivo, da ob tako slabem vodstvu in pomanjkljivem nadzorstvu nadrejenih organov posestvo tega še zdaleka ni izpolnilo. Odgovorni organi MLO se tudi po tem komisijskem pregledu za poslovanje posestva niso več brigali. Posledica tega je bila, da tudi teh novih sklepov upravniki ni izvršil in da se je isto zanemarjeno stanje posestva vlekel dalje. Uprava posestva je hotela svojo nesposobnost zakriti z neutemeljenimi izgovori. Tako je n. pr. adaptacija hlevov, ki je bila iz higienskih razlogov nujna, upravniki zavlačeval, češ da nj lesa, čeprav ima posestvo lastne gozdove in so les prodajali. Nadrejeni organi pa so se zadovoljili s takšnimi izgovori. V polnem času je bilo na njivah toliko plevla, da je bilo težko ugotoviti, kaj na njih raste. Pridelki je bil zaradi tega izredno slab. Tako so n. pr. pridelali krompirja skoraj desetkrat manj, kakor na drugih zemljiščih iste površine.

Nesposobnost in neinicativnost uprave posestva se je pokazala tudi pri razpečevanju poljskih pridelkov. V času, ko je na ljubljanskem trgu manjkalo zelenjave, je po krivdi uprave posestva in zaradi birokratizma mestnega podjetja »Prehrana« propadlo 30 zabojev stročnega fižola in 2000 kilogramov salate. Uprava posestva je sklenila pogodbo za dobavo zelenjave zelo pozno, sama je pa ni plaširala na mestni trg, kjer bi jo lahko ugodno prodala.

Po krivdi nesposobne uprave posestva, a še v večji meri po krivdi odgovornih organov MLO je bilo mestno posestvo »Jesenkovo« v letošnjem letu slab vir za dodatno preskrbo mestnega prebivalstva. Primer mestnega posestva »Jesenkovo« pa je lahko v dober nauk vsem ljudskim odborom ustanovam in podjetjem, na kaj morajo paziti pri ustanavljanju in poslovanju svojih ekonomij. Podjetja in ljudski odbori se morajo zavedati, da oni odgovarjajo za poslovanje ekonomije ter da morajo za to stalno kontrolirati njeno delo. Preskrba delovnega ljudstva je zelo važna vprašanje, zato morajo vsi, ki ekonomije ustanavljajo, tudi skrbeti, da bodo te ekonomije res bogat vir dodatnih sredstev za preskrbo delavstva. Dober primer, kako odgovorno je uprava podjetja tolačila ustanavljanje ekonomije, je tovarna usnja v Konjicah. Tu se je direktor podjetja sam zanimal za zemljišče, nastavitve sposobnih ljudi, nakup inventarja itd. in sedaj podjetje ekonomijo ne samo nadzira, ampak ji tudi nudi izdatno pomoč. Tako se je ta ekonomija v kratkem času zelo dobro razvila. Uredili so gospodarska poslopja, organizirali prašičerejo in kokošerejo, ter se pripravljajo na pomladanska dela. Ekonomija bo prav gotovo pomenila dragocen delež k preskrbi tamkajšnjega delavstva.

Pri nekaterih drugih ekonomijah pa se pojavlja ista tendenca, kot smo videli pri mestnem posestvu »Jesenkovo«, to je, da uprave podjetij po ustanovitvi ekonomije, prepuste vse delo ekonomu, njegovega dela pa nihče ne nadzoruje. Ustanovitelji ekonomij morajo nadzirati poslovanje uprave ekonomij, nuditi jim potrebno pomoč, ker le tako bodo lahko te prešle preko začetnih težav. Pri tem bodo imele precejšen delež tudi sindikalne in druge množične organizacije, ki morajo biti zainteresirane na uspehu ekonomij in ki morajo tudi svojemu članstvu prikazati nujnost, da se vsi brigajo za uspeh ekonomije, in da jim nudijo tudi potrebno pomoč. To pa prav gotovo ne bo težka naloga, ko bodo vsi člani čutili, da so ekonomije dragoceno sredstvo, s katerim si sami lahko izboljšujemo svoje prebrabeno stanje.

Sergej Epih, poročnik:

Družina z Vujinih glav

Zima 1944/45 je bila v Liki, čeprav zadnja in zmagi tako blizu, vendar najtežja in najbolj partizanska. Nemške divizije, ustaši, legionarji in četniki so se še z zadnjimi močmi, toda z upornostjo potapljali... družini na balkanu. Nemci... bil dobro poučen o udarni moči dalmatinskih divizij VIII. korpusa, ki so se v pravkar osvobojeni Dalmaciji pripravljale, da spošite in okrepljene z novim mostvom in orožjem kot IV. armija krenejo preko Velebita v Liko in dalje na pot končnega obračuna. Zato imeli Nemci takrat vrgli v Liko dve diviziji, ki sta, četudi nadomestek, šteli okoli 15.000 Nemcev, ustašev, domobrancev in četnikov. Proti tej sili smo lahko postavili samo nekaj brigad 13. Primorsko-goranske divizije in 35. Ličke, ki so po dvomesečnih, skoraj nepretrganih borbah štele vsaka po štiri bataljone, od katerih nekateri niso imeli več kakor 50 borcev. Takrat je sovražnik zasedel Udbinu, strateški vozni na križišču cest v Kordun, Gorski Kotar in Hrvatsko Primorje.

Naša naloga je bila, vzdržati se na tem terenu zaradi zaščite prebivalstva, ki je pobežnilo v gozdove, ter vzdržati zvezo z Dalmacijo, od koder nam je prihajala vsa pomoč v hrani, orožju in opre-

mi. Takrat sta bili dve, nekoč najbolj cvetoči mesti v Liki, Korenica in Udbina, samo še nekaj razdrtih hiš brez streh, ostale vasi v Liki pa so obstojale samo še na zemljevidu. Nemogoče je opisati bedo v teh »vaseh« — pravim vaseh, ker so ljudje, to je vaščani, v resnici še vedno živeli, oziroma se potikali kje v bližini in imeli odlično organizirane odbore, hodili na sestanke, mitinge, imeli šolo ali vsaj analfabetske tečaje. Ne vem, ali bom podal vsaj približno sliko takratnega stanja, če rečem, da je vsa vas, okoli 300 ljudi, imela tri kravice, da so se vse žene v vasi česale z enim glavnikom, da nekateri družine niso imele niti ene posode, da so bili v vasi trije ali štiri bakreni kotli, v katerih so kuhali polento, ki je bila edina prilagojena hrana, in so se v takih kotlih ljudje tudi umivali, da se je družina v sneženi jami pokrila z eno samo odejo.

In vendar je bilo to ljudstvo trdno in je verovalo v končno zmago.

Takrat sem spoznal družino z Vujinih glav, ki je ne bom nikoli pozabil in mi bo vedno v spominu kot simbol drage, namučene, junaške, svobodoljubne Like.

Dan pred božičem je naš bataljon dobil povelje za pohod. Ker smo prej do-

V Liki sta bila vojska in civilno prebivalstvo eno. Na sliki: Prebivalci prejemajo hrano pri naših tankistih.

bili »dodatek« streliva, smo takoj vedeli, da bomo najbrž naslednji dan neke zaželeli sovražniku srečen božič.

V dolgi koloni, v razdalji 10 metrov drug od drugega, smo gazili globok sneg po severnem obronku redkega gozda, tam, kjer velebitski hribi prehajajo v južno stran obsirnega Krbavskega polja. Kadar smo hodili po sončni strani, takrat smo namesto snega gazili blato.

Kjer so nekaj stala vase, smo srečavali na pogoriščih in razvalinah mladine in mladinke s puškami čez rame. To so bile patrolne, ki so budno pazile na vsak najmanjši sovražnikov premik in ga takoj javile ljudstvu v gozdovih. Večinoma so bili to mladi ljudje, še otroci, a vendar so mnogi od njih že tretje leto nosili puško.

Vedno višje smo se vzpenjali. Sneg je bil vedno globlji, sem in tja je bilo opaziti redko drevje, golo od mraza in burje. Noč se je že spustila. Daleč spodaj v dolini so se videli obrisi ognjev — ustaši so taborili na pogoriščih vasi.

Ob 11 ponoči smo se ustavili na nekem prostoru. Bil je res samo prostor v zasneženi gorski pokrajini, saj nismo vedeli, kje smo. Ko smo v majhni globeli opazili, da iz debelih snežnih plasti štrli nekaj golih zidov, smo vsi veseli pohiteli tja. Nekoč je bila to vas Vujinove glave.

Razdelili smo se po hišah. Moja skupina je dobila največjo. Četrtega zidu sploh ni imela, o vratih in oknih tudi ni bilo več sledu. Noč je bila še precej jas-

Podjetja na pravočasno poravnajo medsebojne obveznosti

Ko gre za izvedbo letošnjih proizvodnih planov, se mnoga podjetja bore tudi za izvedbo svojega finančnega plana. Nikakor ni mogoče ločiti drugo od drugega. Finančna disciplina je prav tako važna kot delovna disciplina in obe sta pogoj planskega dela — vsaka na svojem področju.

Toda uredbe in oblastvenih navodil o poravnavanju medsebojnih obveznosti posameznega podjetja ne jemljejo dovolj resno. Kršenje teh določil dovede do nevarnih posledic in ovira planski sistem naše finančne politike. Načeloma je treba urediti plačilne obveznosti takoj po prevzemu blaga. Zaradi nevestnosti v vodstvu podjetij pa je prišlo do kopice zastojev, ki tvorijo velike vsote in otežujejo uresničevanje državnega proračuna.

Mnogokrat so vzrok za neporavnavanje medsebojnih obveznosti prenizka obratna sredstva. To velja predvsem za zadruge. Je pa še drug vzrok — da namreč podjetja in spet predvsem zadruge ne razporejajo pravilno svojih obratnih sredstev. Znano je, da imajo zadruge na razpolago obratne kredite, ki pa jih vse in vselej ne izkoriščajo popolnoma. Povprečno n. pr. naproze izkoriščajo le 70% njim predvidenih kreditov. S popolno izrabo pa bi mnogo lažje poslovali in bi se izognile raznim težavam ob nenakratnem poravnavanju več obveznosti. Marsikje je v vodstvu zadrug pravo nerazpoloženje do dviganja kreditov. Kljub temu, da je obrestna mera nizka. Posledice so razvidne v knjigovodstvih naših proizvodnih podjetij, ki imajo opraviti z mnogimi dolžniki in je poleg finančnega plana lahko v nevarnosti tudi njihov proizvodni plan, če nimajo po krivdi vseh teh dolžnikov zadostnih finančnih sredstev.

Včasih je pri trgovskih podjetjih odločilno za nepravilno izrabo obratnih sredstev nepravilno in nekulturno trgovanje. Tudi zadruge so tiste, ki kopijo zaloge, nepravilno razporejajo dobave in tako ohranjajo svoja finančna sredstva. Ta okolnost dovede do finančne nediscipline, ne sme pa biti opravilno za neizpolnjevanje medsebojnih obveznosti.

Poleg uredbe o poravnavanju medsebojnih obveznosti imamo tudi zakon o

reševanju premoženjskih sporov po državnem razsodišču. Državno razsodišče ali arbitraža urejajo spore, nastale zaradi neizpolnjevanja pogodb in je s tem pomemben regulator za uresničevanje gospodarskega plana. Kljub velikemu prometu med podjetji in tudi velikemu kršenju pogodb pa se podjetja le malo poslužujejo državnega razsodišča. Po eni strani podjetja trpijo škodo, toda ne pomislijo, kako bi se dalo škodo preprečiti in s pogodbenika naučiti discipline. Državna arbitraža nima namena razsojati o nasprotujočih si interesih naših gospodarskih podjetij, takih nasprotujočih si interesov ne poznajo naša gospodarska podjetja, ki jih usmerja enoten državni plan. Pride pa v njihov medsebojnim poslovanju do raznih sporov in ti lahko škodujejo enotnemu državnemu planu. Tu naj poseže državna arbitraža, posegla pa bo lahko v takem primeru, če bodo prizadela podjetja javljala nepravilnosti in se pritožila.

Ni prav, da se nekatera podjetja šele zdaj ob koncu leta, ko se pripravljajo na finančni obračun, poslužujejo državne arbitraže. Sproti bi se je morale posluževati in bi tako imela sproti urejene neporavnane obveznosti, obenem pa bi dale dragocen nauk vsem kršiteljem, ki doslej še niso občutili posledic svojega nevestnega poslovanja.

Tak nauk sta pred kratkim dali dve tekstilni podjetji iz Kranja nekaterim okrajnim poslovnim zvezam (Ljubljana okolica, Novo mesto, Škofja Loka in Maribor okolica) ter ljubljanski naprozi. Ta nauk pa velja vsem zadrugam in tudi državnim podjetjem, ki so zagrešili enake prestopke. Republiško razsodišče v Ljubljani je ob sodilo imenovane okrajne poslovne zveze in ljubljansko naprozo zaradi odlašanja plačila dolga na poravnavo stroškov, primerno denarno kazen in na plačilo zamudnih obrestij.

Ta obsodba naj bo v opozorilo vsem podjetjem, ki odlašajo s poravnavo medsebojnih obveznosti. Obenem pa je obsodba prikazala tudi pomen državnega razsodišča in njegovo vlogo kot zaščitnika doslednega uresničevanja našega državnega plana.

PLAN SO DOSEGLI Zvezne elektrarne

Elektrarne zveznega pomena so dne 12. decembra izpolnile letni proizvodni plan. Letošnji plan je doletel za 12% večjo proizvodnjo v primeri z lanskim letom.

Zdaj so že presegle letno proizvodno nalogo naslednja podjetja: hidrocentrala Fala za 5%, zagrebška kalorična elektrarna za 19% in trboveljska kalorična elektrarna za 12%. Beograjska elektrarna je izpolnila letni plan 14 t m. Njena letošnja proizvodnja je bila za 8% večja kakor lanska in za 45% večja kakor leta 1939. Beograjska elektrarna je izpolnila svojo proizvodno nalogo brez najmanjšega zastoja ali omejitve proizvodnje. Kalorična elektrarna v Rajhenburgu je izpolnila svojo letošnjo proizvodno nalogo 13. decembra.

Tovarna emajlirane posode v Celju

Dne 15. t. m. je dosegla in za 8,7% preseгла svoj letni proizvodni plan tovarna emajlirane posode v Celju, ki je največja tovarna te vrste v državi. S svojimi izdelki oskrbuje vso državo in dela tudi za izvoz. Kot izvozni artikel so začeli v septembru izdelovati tudi dekorirano posodo, ki se ni izdelovala že sedem let. Razen tega izdeluje tovarna izvenplansko konzervne dobe za prehranbeno industrijo in razne dele za avtomobilsko industrijo.

Tovarna emajlirane posode ima med svojimi delavci 56 udarnikov, številno racionalizatorjev in novatorjev pa je naraslo že na 39. Njim je v glavnem pripisati uspeh v dvigu proizvodnje in kvalitete izdelkov. Iz rezultatov tekmovanja s tovarno posode »Gorica« v Zagrebu je komisija ugotovila, da so izdelki tovarne emajlirane posode v Celju tudi kvalitetno na prvem mestu v industriji emajlirane posode. Ob vstopu v drugo leto petletke se je sindikalna podružnica tovarne emajlirane posode obvezala, da bo izdelala do konca leta 1947 še nad 250 ton razne posode. (Tanjug.)

Čevljarska produktivna zadruga v Kranju

Plan je dosegla dne 4. novembra. Poleg tega je napravila zadruga do tega časa 14.277 parov poprave ter 787 parov ortopedičnih in naročenih parov čevljev po meri za bolne noge. Proizvodnja je obrtnosrbskega značaja ter v pretežni večini ročno delo.

K uspehu proizvodnje je pripomogla predvsem praktična uvedba načina dela v grupah, podobna tekočemu traku.

Čipkarska zadruga v Žireh

»Pri vsaki hiši imamo čevljarja in čipkarico.« pravijo v Žireh. Nekoč so imeli čevljarji kup malih obrtniških delavnic, zdaj imajo enotno podjetje in dosejajo zato tudi večje uspehe. Nekoč so čipkarske ponjale svoje izdelke raznim trgovcem, ki so jih vsak po svoje izrabljali, zdaj pa imajo svojo zadrugo, ki jim redno dobavlja sukanec in sproti odkupuje po primernih cenah izdelke.

Čipkarska zadruga v Žireh in vjej sorodne zadruge v Idriji, Gorenji vasi in Železnikih zalagajo naš državni zavod za domačo obrt »Dom« v važnim izvoznim artiklom, ki ga v tujini visoko cenijo in nam zanj vračajo potrebne devize. Že septembra 1945. so se čipkarske iz Žirov in okolice, iz Rovt, Žirovskega vrha in Savodnja združile v svoji zadrugi in se povezale z zavodom »Dom«. V zadnjih mesecih leta 1945. je imela zadruga pol milijona dinarjev prometa, leta 1946. pa okrog 5 milijonov. Deloma so takrat članice zadruge prodajale še čipke, ki so jih izdelale med vojno. Zato je bil promet letos nekoliko manjši, v planu, ki so si ga postavile za leto 1948., pa predvidevajo 4 milijone prometa. Zadruga ima zdaj okrog 720 članice.

Po letošnjih izkušnjah bo plan mogoče doseči, ker imajo zagotovljeno redno dobavo materiala. Edino če se odcepijo članice iz Savodnja, ki nameravajo ustanoviti pri svoji zadrugi čipkarski odde-

Znižanje proizvodnih stroškov je važna postavka za presego plana

Najuspešneje je plan znižanja proizvodnih stroškov dosegla od republiških glavnih direktij tekstilna industrija. Ta proizvodna panoga prinaša našemu ljudskemu gospodarstvu v Sloveniji največ akumulacije. Od tekstilnih podjetij je v pogledu znižanja proizvodnih stroškov bila najuspešnejša tovarna tiskanega blaga v Kranju, slede pa ji tovarna volnenih in bombažnih tkanin v Kranju, Tekstilindustrija v Kranju, tkalnica hlačevine v Celju. Slabša od teh podjetij je Savinjska tovarna nogavic na Polzeli in vse volnarske industrije, katerih strojni park je izrabljen in zastarel. Od vseh volnarskih podjetij je bila v izvršitvi plana znižanja proizvodnih stroškov še najuspešnejša tovarna volnenih izdelkov v Majšperku.

Naslednja najuspešnejša proizvodna panoga v pogledu znižanja proizvodnih stroškov je kemična industrija. Posebno je treba omeniti tvornice Zlatorog v Mariboru, ki so ta uspeh v pogledu znižanja proizvodnih stroškov dosegle predvsem z dviganjem delovnih norm, kar je silno dvignilo produkcijo. Tovarna tesnil »Donit« v Medvodah« proizvodnih stroškov nikakor ni mogla znižati, to pa zaradi tega, ker nreprehoma izboljšuje kvaliteto svojim izdelkom.

Glavna direkcija za usnjarsko industrijo LRS je v pogledu izpolnitve plana znižanja proizvodnih stroškov zasedla tretje mesto, čeprav tovarne usnja niso bile posebno uspešne. Pač pa so naše republiške tovarne čevljev, od katerih je omeniti predvsem tovarno Peko v Trzinu v pogledu znižanja proizvodnih stroškov plan toliko presegle, da je v skupni oceni uspehov vseh podjetij, ki jih upravlja Glavna direkcija za usnjarsko industrijo LRS, plan znižanja proizvodnih stroškov ne le dosežen, temveč celo presežen. Do tega je znatno pripomogla tudi tovarna kovčkov in usnjenih izdelkov v Domžalah.

Tudi živilska proizvodna panoga je plan znižanja proizvodnih stroškov dosegla, pri čemer imajo največje zasluge naše pivovarne.

Kovinski proizvodni panogi manjka do izvršitve plana znižanja proizvodnih stroškov le nekaj odstotkov. Najuspešnejše podjetje je »Tuba«, tovarna kovinskih in bakelitnih izdelkov v Ljubljani.

Tudi gradbena proizvodna panoga je blizu tega, da doseže plan znižanja proizvodnih stroškov. Nekatera podjetja si silno prizadevajo, da bi plan kolikor je mogoče največ presegle. Predvsem je treba pohvaliti kresniško industrijo apna, ki ji je uspelo proizvodne stroške znižati za 30% pod državnim povprečjem. Tudi keramična industrija v Ljubljani pri Celju je bila zelo uspešna, čeprav je začela izdelovati nekatere izdelke, kot na primer stranišne školjke, ki jih doslej v državi nismo nikdar prej izdelovali. Vse premalo pa sta skrbeli za štednjo granitna industrija in Oplotnica in granitna industrija Josipdol v Ribnici na Pohorju. Prav pri industriji gradbenega materiala je mogoče največ prihraniti, v največji meri je mogoče znižati proizvodne stroške v granitlomatih in opekarnah. V naslednjih letih bodo ta podjetja glede znižanja proizvodnih stroškov dobila največje naloge. Opekarne bodo morale sezonsko delo razširiti na vse leto.

Republiški rudniki so po večini neracionalni, zanemarjeni in zaradi tega ni uspelo znižati proizvodnih stroškov. Pri vseh proizvodnih panogah je bil plan znižanja proizvodnih stroškov pravilno postavljen, edino pri rudnikih republiškega značaja bi se moglo trditi, da ni bil realno postavljen.

Do konca prvega planskega leta je še nekaj dni in prav sedaj si delovni kolektivci potencirano prizadevajo, da bi ne samo izpolnili, temveč tudi preseglili plan znižanja proizvodnih stroškov. Varnost in štednja v naših republiških podjetjih in rudnikih bo dala v skupku rezultate, kakor jih je plan predvideval, ni pa izključeno, da bodo končni letni rezultati štednje v vsej republiški gospodarski delavnosti preseglili v planu postavljene številke. Biro za tisk pri MIR-u.

Resitev o osnovnem razporedu kontov za trgovino

Na podlagi čl. 17 Zakona o poenotnem knjigovodstvu ter v soglasju z ministrom za trgovino in preskrbo FLRJ in ministrom za zunanjo trgovino prinaša rešitev o osnovni razporeditvi kontov (kontnem planu) za trgovino.

1. Vsa trgovska podjetja zveznega in republiškega pomena, ki se bavijo s prometom blaga na domačem in tujem trgu, so obvezana, da pričnejo uporabljati s 1. januarjem 1948 osnovni razpored kontov (kontni plan) za trgovino.

2. S 1. januarjem 1948 prenehajo veljati za vsa podjetja iz točke 1. te rešitve vsi doslej objavljeni računski (kontni) plani za trgovska podjetja.

3. Državna trgovska podjetja lokalnega pomena, zadržana in privatna, ki se bavijo s trgovino in katera so doslej vodila poenoteno računovodstvo, so obvezana, da uporabijo osnovno razporeditev kontov s 1. januarjem 1948.

4. Za lokalna državna gospodarska podjetja, zadržana in privatna, ki se bavijo s trgovino, pa doslej niso vodila po-

enotnega računovodstva, bodo predpisala način vodenja knjig ministrstva za trgovino in preskrbo ljudskih republik v soglasju z ministrstvi za komunalne posle ali glavno zadrugo zvezo s tem, da so taka podjetja dolžna zagotoviti minimalno tiste pokazatelje, ki so določeni na koncu navodila za osnovno razporeditev kontov.

5. Osnovna razporeditev kontov (kontni plan) za trgovino bo objavljena v posebni izdaji »Uradnega lista FLRJ«.

Finančni minister: Sreten Zujović.

Minister za trgovino in preskrbo:

dr. Zaim Sarac l. r.

Minister za zunanjo trgovino:

Melentije Popović l. r.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

Tovaraa, v kateri izdelujejo tudi železobetonске mostovne konstrukcije. V Zagrebu obratuje tovarna »Jugobeton«, ki izdeluje razne gradbene elemente iz železobetona. Letos je izdelovala med drugim velika betonska okna za vse nove tovarne na Hrvaškem, dalje je izdelala nešteto železobetonških stebrov za daljnovo vode in izdelala je tudi prvi montažni most Hoyerjevke sistema. Zdaj delajo poizkuse z betonskimi železniškimi pragi in začeli so izdelovati prve tlačne betonske cevi za daljnovo vode.

Zgraditev univerzitetne četrti v Beogradu. Stara univerzitetna poslopja ne ustrezajo več svojem namenu, zlasti ker se je število slušateljev zelo povečalo. Zato bodo med petletko zgradili novo univerzitetno četrt, kjer bodo združene vse fakultete, razen kmetijsko-gozdarske. Gradbena dela se bodo začela že spomladi. Najprej bodo začeli graditi poslopje za naravoslovno-matematično fakulteto.

Obnova na otoku Krku. Obnovitvena dela so se začela pred letom dni. Med drugim so doslej obnovili 21 šolskih poslopj. Letos so zlasti obnavljali kopalnice. Pribodnje leto bo obnova povsem končana. Za pribodnje leto je določen kredit nad 4.000.000 dinarjev.

V Dalmaciji začenejajo graditi zadržne domove. Na množičnih sestankih v kutinskem okraju je prebivalstvo šestih vasi sklenilo zgraditi zadržne domove. Prebivalstvo bo pomagalo s prostovoljnimi delom. Domovi bodo do konca leta že pod streho.

Rekordni pridelek sladkorne pese. Posamezni pridelovalci so letos dosegli velike uspehe, ki pričajo, da bo naše kmetijstvo lahko še zelo napredovalo. Tako je kmet Miloš Jeremić v banatski vasi Radojevo dosegel letos nenavadno velik pridelek sladkorne pese Zemljo je zelo skrbno obdeloval in peso stalno okopal vsakih osem dni. Na pol orala je pridelal 18.400 kg sladkorne pese. Letos so cepili na Hrvaškem 988.000 perutnine. Cepiti bi morali glede na število prijavljene perutnine 895.939 živali. Računajo, da mnogi rejci niso prijaviли vse perutnine, zato je bilo cepilno okrog 80 odstotkov živali. Kako potrebno je cepljenje, razvidno iz tega, da je lani zaradi kokuške kuge poginilo okrog milijon živali, letos pa le okrog 10.000.

Pribodnje leto bodo v Istri odprli več kamnolomov. Začeli bodo delati v kamnolomih pri Pulju, v Pazinu, Krnici, Kuku itd. Hkrati bodo ustanovili industrijsko središče za obdelavo kanna iz številnih istrskih kamnolomov.

DAVČNA KAMPANJA V SLOVENSkih KONJICAH

Okraj Slov. Konjice nam lahko služi za primer, kako je s pravilno organizacijo dela in ob dobrem sodelovanju ljudstva možno pravilno izvesti tudi tako nalogo, kot je individualna porazdelitev narodnega dohodka na posamezna gospodarstva. Globalni znesek narodnega dohodka kmečkih gospodarstev je bil tu presežen za cca. 2.600.000 din. Ta uspeh je rezultat dobrega dela davčnih komisij in izčrpnega obravnavanja na množičnih sestankih, ki so kljub prvotnemu odporu nekaterih večjih zavazancev dobro uspeli. Zlasti dobri so bili ti sestanki v Paki, Prelogah in Bežinih kjer so pri individualnem razdeljevanju narodnega dohodka v večini primerov zvišali predlogo davčne komisije in tako prenesli kontingent za te krajevne ljudske odbore. Drugače tudi ni moglo biti, ker je stvarni narodni dohodek povsod višji, kakor pa uradno ugotovljena vsota. Ljudje so bili zelo disciplinirani. Tako so v Prelogah udeleženci sami odstranili od sestanka nekega zavazanca, ki je prišel na sestanek pijan in hotel oporekati in zavirati delo. Na podlagi take individualne porazdelitve pač ne bo težko izvesti korekturo odmere.

Poudariti moramo, da je bila odmera v tem okraju nasproti sosednji zelo nizka in nerealna, ter je bilo res nujno izvesti korekturo. Uspeh pri porazdelitvi narodnega dohodka kaže, da se ljudstvo v tem okraju zaveda svoje dolžnosti.

Z vključili je za leto 1945. doseženo 98% skrupnega davčnega predpisa, za leto 1946. pa po prvotni odmeri 87%. Izterjavo izvajajo krajevni ljudski odbori, sodelujejo finančne komisije ter službenici finančnega odseka. Napačno pa je,

da so v finančnih komisijah večinoma člani davčnih komisij.

Posamezni krajevni ljudski odbori so pri izterjavi dosegli zadovoljiv uspeh, kot na primer krajevni ljudski odbor Bežina in Skomarje, kjer je samo še nekaj zavazancev, ki niso dosedanjih davčnih predpisov v celoti poravnali. Neoptno je zelo slab krajevni ljudski odbor Loška gora, ki je v vsem času tekmovanja pobral le celih 12 din. Prisilna izterjava je bila uvedena dosedaj le pri zavazancih iz prostih poklicev, do prida pa ni prišlo, ker so vsi prizadeti takoj poravnali zaostanke.

Okraj si bo v najkrajšem času sestavil tudi operativni plan ter v njem za dolžil krajevne ljudske odbore za nadaljnjo uspešno izterjavo. V najkrajšem času bodo prešli vsi davčni zavazanci položnice, da si bo vsakdo na jasnem, koliko ima še za plačati državi.

Pomanjkljiva je še dnevna evidenca plačil, ker posamezni krajevni ljudski odbori zaostajajo v poročanju. Stanje evidence se pa vsak dan izboljšuje in bodo v nekaj dneh razčiščeni tudi vsi depoziti, ki so se na račun davčnih vplačil brez točnih podatkov nabrali na finančnem odseku. Dobra je tudi povezava z Narodno banko, ki dnevno in sproti dostavlja odseku izvlečke. Sam finančni odsek je v tehničnem in administrativnem delu na tekočem. Slabše je sodelovanje pri akcijah na terenu, kar je nujno treba v prihodnjih dneh izboljšati.

Ne dvomimo, da bo okraj Konjice v tekmovanju dosegel častno mesto saj vsi dosedajni uspehi na to kažejo. Zlasti pa je garancija za to zavedno sodelovanje ljudstva v davčni kampanji in pravilno pojmovanje naše davčne politike. V. B.

na, in tako nam je kljub obupni puščavi uspelo, da smo nabrali nekaj drv, ter naložili skromne ognje. Posedli smo okrog našega, 18 nas je bilo, a ognj majhen; toda preti na nogah, ki so gledali iz raztrganih čevljev, so se le ogledali.

Pogovor kar ni in ni stekel. Včasih je kdo odprl usta, vsi smo ga vprašujoče pogledali, toda besede so ostale kakor primrzene na ustnicah. Sedeli smo nemo, zastopljani vsak v svoje misli.

Tišino je pretrgal Džoka »Materialist«, kakor smo ga klical zaradi nekaterih njegovih lastnosti. Tudi to pot je ostal zvest svoji miselnosti.

»Ali bomo nočoj kaj jedli? Jutri gotovo napademo ustaše v Korenici, saj je od tukaj preko Pogledala komaj dobro uro daleč.«

Džoka je kot Ličan in star partizan poznal vsak grm in tako smo njegovo izjavo o cilju našega napada lahko smatrali kot avtentično. Na njegovo vprašanje, če bomo kaj jedli — pa nam je dal odgovor kurir, ki je pravkar prispel iz brigade in povedal, da je voz s hrano naletel na mino.

In zopet smo nekaj časa sedeli molče ter strmeli v ogenj pred seboj.

A pri nas partizanov je bilo že tako, da je bil skoraj v vsaki četi kak etar partizan, ki je bila prava knjiga čudovitih prigod in doživljajev. Tak je bil pri nas kurir Čaturica. Ime je dobil po čaturici, ki mu je vedno bingljala ob pasu. In kakor vedno v takih primerih, se je tudi to pot zbirka dogodivščin začela z njegovo zgodbo o čaturici. Ko je povedal, kako je šel leta dvainštridesetega nekje na Hrvaškem iz gorečih graščine grofa Attema med tisočimi dragocenostimi re-

šil samo to — čaturico, je komandir Ivica povedal zgodbo o kantarh z mastjo. Sledila je zgodba o bolničarki Boji, ki je »govorila« cirilico, in še mnoge druge.

Naenkrat je nočno tišino pretrgal rezek klic stražarja: ... »Stoji! Kdo gre?«

»Civilisti! ...« je odgovoril mlad glas. Majhna kolona sedmih ljudi se je izluščila iz teme. Prvi je gazil visoki sneg star očanec, za njim tri mladinke, dva dečka in nazadnje starijša žena. Nekateri so nosili preko ramen polne kmečke torbe.

»Ko smo zvedeli, otroci, da ste prišli v našo vas, smo sklenili, da vas obiščemo. Živimo globlje v gozdu. Odkidali smo sneg in izkopali nekaj krompirja, ki smo ga prihranili za seme. Tukaj je, pa si ga spείτε.«

Molče smo se spogledali. To pot je Džoka »Materialist« izdal samega sebe. Oči je imel solzne. Nekdo je ihtel. Spogledovali smo se vprašujoče in nismo vedeli, kaj bi. Džoka je nekaj mrmral, nekaj kakor ... da ne smemo jesti tei družini zadnjega krompirja.

Sami se ga prav gotovo ne bi lotili. Pa je mladinka Staka izjavila, da bo sama »organizirala ishrano«. Razvrstila je članice svoje družine k posameznim ognjem in vsakemu dodelila nekaj krompirja. S pomočjo našega ekonoma, ki je hotel imeti tudi pri tej stvari svoje zasluge, je izračunala, da prideta na vsakega po dva krompirja.

Zopet smo sedli k ognju. Pri našem smo bili najbolj srečni, ker je z nami sedela tudi mati z malim Jovom. Spretno in z materinsko ljubeznijo nam je pekla

krompir, kakor ga znajo samo v Liki, saj je krompir njihov vsakdanji kruh. Ker je bil ožen premajhen in ni mogla epečti vsega naenkrat, smo sklenili, da počakamo, dokler ne bo ves spečen, in ga bomo jedli vsi hkrati.

»Mati!« sem vprašal staro ženico, ki nas je vse po vrsti ljubeče gledala, »kaj boste imeli pa na pomlad za seme?«

»Saj takrat nam bodo pa partizani dali.«

Ta odgovor, tako prežet z zaupanjem in vero v nas, je deloma pomiril našo vest.

Ostali del noči je potekal v razgovorih. Zdaj je pripovedovala družina. Mali Jovo, šele pet let mu je bilo, je povedal ...

»Prašiča so nam vzeli ustaši, kravo pa smo dali v brigado partizanov.«

Mati pa, ki ji ni bilo prav, da je mali Jovek izdal njihovo težko stanje, se je brž pohvalila ...

»Saj nismo še tako pri kraju. Imamo še polno vrečo koruzne moke, tako da bi se lahko ves bataljon najedel polente.«

Ko smo malega Jovo vprašali, kako se piše, nam je odgovoril: »Vujnovič.«

»A mi smo se pisali Peinović,« je dodala mati.

»Kaj mali Jovo ni vaš sin?« sem vprašal.

»Ne. Samo Naca in Staka sta sestri, vsi ostali pa smo vsak zase družina. Nas sedem smo še edini živi ljudje, ki so ostali iz te vasi. Pred vojno je imela naša vas devet hiš z enajstim družinami in 57 prebivalci. Mi edini smo preživeli zadnjo ofenzivo. Ostale so poklali ustaši

in četniki, nekaj jih je zmrznilo, nekaj pa padlo v borbah.«

Nič več nismo spraševali. Prežalostna je bila ta božična zgodba.

Pred slovesom, ko so prvi sončni žarki prebili megleno zaveso nad Velebitom, smo rekli Jovici: »Glej, Jovo, tu imam uro, ki je bila nekoč last ustaškega satnika, koljača iz Gospića, imamo tudi ameriško konzervo, pulover, ki ga nihče od nas ne nosi, ker je v njem pri maršu prevroče — in tukaj še notes s svinčnikom. Kaj hočeš, da ti damo za epomin?«

Mali Jovo se je sramežljivo obrnil k mami, ki je tiho noč bila tudi naša mama, in hotel v njenih očeh prebrati, za kaj naj se odloči, ali če sploh sme kaj vzeti. Po kratkem premišljevanju pa se je odločil ...

»Tovariši, dajte mi svinčnik. Pribodnje leto poidem v solo in ga bom potreboval. Sedaj že znam pisati v sneg — Tito.«

Dal sem mu notes s svinčnikom, pa tudi ostali tovariši so skoraj vsak nekaj našli zanj. Jovo pa je ves srečen povedal:

»Svinčnik bom obdržal, ostalo pa bom dal v kolektiv.«

Ko smo naslednje jutro res napadli ustaško garnizijo v Korenici, ki smo jo po hudih bojih osvobodili, smo pri vsakem strelju rekli: »To je za družino z Vujinih glav!«

Tako smo sklenili še pred odhodom na položaj, ko se je mati poslovila od nas z besedami: »Tucite jih, sinci moji, tucite jih pogane, pse!«

Plenarni sestanek strokovnega sveta za zaščito ljudskega zdravstva pri vladi FLRJ

Beograd 19. dec. (Tanjug.) V ponedeljek je prišel v Beogradu za delom prvi plenarni sestanek strokovnega sveta pri komiteju za zaščito ljudskega zdravstva pri vladi FLRJ. Na plenumu so bili navzoči poleg vseučiliških profesorjev in znanih zdravstvenih delavcev tudi finančni minister vlade FLRJ Sreten Zujović, generalni sekretar predsedstva vlade FLRJ Ljubodrag Čurić, načelnik sanitetne odelke pri ministristvu za narodno obrambo generalni major Vojko Nikolić in drugi.

Plenum je otvoril dr. Dimitar Nestorov, predsednik komiteja za zaščito ljudskega zdravstva. V imenu Zvezne vlade je plenum pozdravil minister Sreten Zujović. Za njim je govoril sekretar komiteja za zaščito zdravstva dr. Voja Djukanović, ki je ob priložnosti svoja referata o nalogah zdravstvene službe predložil naloge, ki jih prednje postavlja pelletni plan. Vzporedil je stanje zdravstvene službe v stari Jugoslaviji z današnjim ter navedel nekoliko števil, iz katerih je med drugim razvidno, da je bilo v predvojni Jugoslaviji le 1.335 bolniških postelj, medtem ko bo v teku pelletnega plana 18.000 novih. Predvideno je, da se bo zgradila medicinska industrija, ki je doslej nismo imeli. Industrija bo lahko zadovoljevala 70% naših potreb. V petletnem planu bo usposobljenih 2500 novih zdravnikov, 900 lekarnarjev in okrog 7000 srednjih medicinskih kadrov.

Dr. Djukanović je nadalje govoril o naporih in trudu zdravstvenih delavcev, da bi zboljšali in okrepili zdravstveno službo. Naglasil je, da se je zmogljivost in raven dela znatno dvignila in da se bo število bolnikov in ambulantnih pregledov precej povečalo.

V drugem delu referata je govoril dr. Voja Djukanović o napakah in po-

manjklivostih pri dosedanjem delu. Naglasil je, da se napake v glavnem dogajajo zaradi nesistematičnosti pri delu, slabe organizacije v ustanovah, nebudnost in slabe kontrole dela. Sprejem bolnikov in ravnanje z njimi, nato higiena in disciplina v bolnišnicah so pogosto zelo slabi. Voditelji bolnišnic in ustanov se ne zanimajo za ekonomske probleme, čeprav je prehrana sestavni del zdravljenja. Nivo in metoda zdravljenja sta pomankljiva, kar dokazuje, da vrsta zdravnikov ne pozna sodobnih metod.

Tretja naloga je, da poenotimo ambulantne poliklinične ustanove z bolniškimi in kliničnimi ustanovami in s tem izvedemo enotno reševanje problemov zdravstvene službe.

Dobro moramo organizirati varčevanje s sanitetnim materialom in prirediti vztrajno borbo proti šablonskemu predpisovanju zdravil posebno v ambulantno-polikliničnih ustanovah, organizirati vrsto tečajev za specializacijo zdravnikov in posebno pozornost moramo posvetiti srednjemu medicinskemu kadru. V letu 1947 smo po podatkih iz Zeneve najbolje izkoristili štipendije Mednarodne zdravstvene organizacije. Poslali smo več kot 40 naših strokovnjakov, profesorjev, docentov in zdravnikov na tuja vseučilišča. Tudi v letu 1948. bomo, č je rekel dr. Djukanović, poslali določeno število zdravstvenih delavcev v tujino.

Med večerašnjim in današnjim dnevem je plenum nadaljeval z delom po sekcijah in to: sekcija za planiranje in organizacijo zdravstvene službe, sekcija za epidemiološko službo in sekcija za pouk. Te sekcije bodo podale po končanem delu referate na plenarni seji Sveta, na podlagi katerih bodo izdani sklepi o smericah nadaljnjega razvoja zdravstvene službe.

Koncert društva „Ivo-Lola Ribar“ in pevskega zbor LŠM

V predsedku nekaj dni sta nastopila v uniojski dvorani v Ljubljani kar dva mešana zbor: najprej zbor mladinskega kulturno-prosvetnega društva „Ivo-Lola Ribarja“ iz Beograda obenem s folklorno skupino, nato pa zbor ljudske študentske mladine ljubljanske univerze. Zaperednost teh dveh koncertnih nastopov je nudila zanimiv vpogled v kulturno-umetniško delo omenjenih mladinskih kolektivov, podčrtala njih stremeljenja in uspehe, obenem pa dala možnost primerjanja in temeljitejše presoje interpretativnih sposobnosti.

Sestava koncertnih sporedov je nudila predvsem eno skupno in značilno črto: oba zbor sta položila težišče svojega dela na narodno pesem, oba sta torej začela iskati pri onem praviru, ki naj prepaja vso našo produktivno in reproductivno umetnost. Beograjski zbor je, kot rečeno, nastopil z izborom kvalitetnih preredb srbskih in makedonskih narodnih pesmi, nadalje borbenih in umetnih pesmi ekoro vseh južnoslovanskih narodov, med katerimi so bile ritmično, melodično in harmonično nad vse zanimive skladbe, tako na primer Makedonsko oro skladatelja Todora Skladovskega, Devčevje sugestivno močan, pa tehnično preprost Ognjeni vlak itd. Na drugi strani je zbor ljudske študentske mladine podal prerez čez našo narodno pesem in zajel ekoro vse njene tipe, od baladno-pripovednega (izrazite balade prav za prav ni bilo) do rejev in kol. Stilni koncerti, če smem tako imenovati večer narodnih pesmi, za nas niso novost; spominjamo se večerov, posvečenih na primer delom Jakoba Gallusa-Petelina, ali večerov, posvečenih umetni pesmi naše čitalniške dobe itd., ki so bili vedno pomembni mejniki v našem reproductivnem zborovskem prizadevanju. Večer, ki ga je izvedel zbor ljudske študentske mladine, je bil prav tako zanimiv in pomemben: zajel in razgrnil je napave Goriske, Koroske, Bele krajine, Štajerske itd. v harmonizacijah in koncertnih preredbah naših najvidnejših nabračev in oblikovalcev narodnega blaga, E. Adamiča, L. Zepića, M. Tomca, F. Marolta, A. Lajovca in M. Hubada, ki sta se jim pridružila še R. Gobec in R. Simonič. Različni priredivelji, pestrost v menjavanju pokrajinsko-tipičnih in vsebinsko ter izrazno značilnih motivov, izmenjava mešanega, moškega in ženskega zbora s solisti, vse to je vplivalo, da je bila sicer nekoliko problematična sestava sporeda dovolj zanimiva in učinkovita. V kolikor sestava koncertnega sporeda beograjskega pevskega zbora ni presegla okvira, ki je običajen in za turnejo pač najbolj mogoč in pravičen, v toliko je ljubljanski zbor, v idealnem stremeljenju, da bi sistematično prikazal našo narodno pesem, napravil v svojem delu korak naprej, čeprav bo morda prav zaradi tega močel ostati le v mejah naše ožje domovine.

Bežna primerjava dveh najznačajnejših prireditev, M. Tomca in E. Adamiča (F. Marolt je bil zastopal in z dvema manjšima preredbama), pokaže na zanimiva dejstva, ki so bila že večkrat obravnavana in ki bo o njih prav gotovo

še govora in pisanja. Harmonizacije E. Adamiča izkazujejo izredno različnost v načinu oblikovanja določenega motiva ali napeva, ki ga jemlje in harmonsko opremi ali dobesečno, to je v najkrajši možni obliki (Barčica... Srečali smo mravljo), ali ga brez posebnih visokih namerov prenaša iz ene glasovne skupine v drugo (Stoji, stoji...), ali pa ga skuša harmonsko in motivno svobodno obdelati ter tako povezati preproste enodelne in dvodelne pesemske oblike v večje forme (Potrkani ples). Tomčeve prirebe so po različnosti gradnje mogoče manj pestre in manj neposredne, zato pa nič manj svojske in interesantne. Tomca nagiba k večji formi, zanj je tema oni gradbeni material, ki ga svobodno obdeluje in razvija, pri tem skuša ohraniti bistvo ljudskega načina izražanja (kvinte v basih), a ga harmonsko še obogati s stranskimi dominantami, z modulacijami, z menjavami dura in mola itd., pozivilja ga s kombinacijami solista in zbora, motive po ritmični vrednosti zdaljša ali skrajša (augmentacija, diminucija) in ga prenaša v različne glasovne skupine, pri čemer polaga veliko pazno na dosledno melodično izpeljavo vsakega posrednega glasu (Zeleni Jurij). S tem ustvarja neke vrste polifonijo, večglasje in se tako močno približuje velikemu vzoru znanega srbskega skladatelja in harmonizatorja Stevana Mokranjca. Ostale prirebe ne izkazujejo ničesar posebnega ali novega, le Gobčeva priredba se približuje Tomčevemu načinu prirebe narod. motivov.

Oba mladinska zbor sta se v izvedbi dostojno predstavila. Podčrtati je treba, da oba razpolagata z bogatim glasovnim materialom, ki je lepo odtehtan in tehnično toliko izoblikovan, da učinkuje kot celota ugodno. Morda ima ljubljanski študentski zbor v urabnosti in glasovni kultivanosti rahlo prednost. Z gotovostjo tega ne bi mogel trditi, ker je bilo očitno, da zborovodja Josip Kalčić svojega ansambla ni povsem obvladal in da je moral zbor na primer v Pragi, na mladinskem festivalu, zapeti pač vse drugače. Tudi dinamična enoličnost, neritmičnost, neplasticnost in premajhna izrazitost gredo prav gotovo na račun zborovodje. Prepričan sem, da bi ob svojem običajnem dirigentu Ribarju zbor lahko dosegel mnogo večji uspeh, za kar nam pač mora biti odkrito žal. Zborovodja študentskega pevskega zbora Radovan Gobec je od lanskega leta obenem s svojim zborom napravil velik in pomemben korak naprej tako v tehničnem kakor v interpretativnem pogledu. Izvedba takega sporeda zahteva mnogo tehničnega znanja in mnogo muzikalno-estetske kultivanosti. Pri vsej ugodni glasovni zlitosti, pri dovolj dobri vokalizaciji in pri lepi dinamični odstopnjačnosti bo še treba misliti na neprekinjeno oblikovanje fraz (kar je bila tudi očitna napaka solistov), na vstopne in mestoma na izrazitejše, globlje vsebinsko oblikovanje. V celotnem nastopu je zbor ljudske študentske mladine ugodno presenetil in s svojim preprostim, pricrtnim, skrbno izdelanim prednašanjem nakazal široke možnosti za nadaljnji vsestranski razvoj.

KULTURNA KRONIKA

Revija kulturno-umetniških igralskih skupin italijanske narodne manjšine Istre in Reke. Na Reki se je pričel pregled kulturno-umetniških igralskih skupin italijanske narodne manjšine Istre in Reke. Na pregledu sodelujejo skupine iz Reke, Rovinja, Pulja, Poreča in drugih mest. Podobne pregledne so imele na področju Istre in Hrvaške kulturno-umetniške in dramske skupine.

Kulturno življenje v Makedoniji. V zadnjih dveh letih je Makedonija doživela več kulturnih in znanstvenih ustanov. V Skoplju se je tudi začela razvijati univerza in ustanovljeni je bilo tudi več zavodov. Letos spomladaj je bila vprijetajena opera v makedonski. Prav tako se je letos začela razvijati makedonska filmska proizvodnja. Makedonsko filmsko podjetje »Vardar« je doslej izdelalo dva dokumentarna filma in prvi filmski pregled. Zelo lep napredek kaže šolstvo. Imajo 72 progimnazij. Sedemletne srednje šole obiskuje nad tisoč dijakov s podeželja.

Razstava češkoslovaške mladinske knjige v Beogradu. Kulturno društvo Jugoslavije - Češkoslovaške je priredilo razstavo češkoslovaške mladinskega leposlovja Češkoslovaško mladinsko leposlovje je na zelo visoki stopnji. Začelo se je razvijati že v začetku prejšnjega stoletja vzporedno z leposlovjem sloh.

75-letnica madžarskega kulturnega doma so proslavili v Subotici. Proslave so se udeležili tudi ugledni gostje madžarskega poslaništva v Beogradu in zastopniki kulturnega življenja iz Budimpešte. Na proslavi je govoril madžarski poslanik dr. Zoltan Szanto, ki je naglasil pomen jugoslovansko-madžarske pogodbe.

Pred festivalom kulturno-umetniških društev v Vojvodini. Festival bodo priredili 10. in 11. januarja. Na njem bodo sodelovala vsa sindikalna kulturno-umetniška društva v Vojvodini. Med seboj bo tekmovalo okrog 20 diletantskih dramskih društin, 17 pevskih zborov, 14 folklornih skupin in 8 orkestror.

Ob priložnosti 50. obletnice umetniškega dela Dobrice Milutinovića pripravila narodno gledališče v Beogradu svečano akademijo v splošno dolgaletnega dela priznanega gledališkega delavca, ki je po svojih nešteti umetniških kreačijah poznan najširši publiki.

Uspehi češke knjige. Veliko zanimanje je vzbudil roman češke pisateljice Marije Majerjeve, »Sirena«. Po tem romanu so izdelali film, ki je prejel prvo nagrado na filmskem festivalu v Benetkah. Zdjaj bo izšel kmalu v ruskem prevodu. Pripravljajo pa tudi gruzinski prevod. Tudi Francozi prevajajo številna češka dela. Nedavno je izšel francoski prevod pisateljice Jermile Glazarjeve »Advent«, v najkrajšem času pa izide še roman »Volja jama«. Roman K. J. Beneša »Ukradeno življenje« je izšel v francoskem prevodu že trikrat. Lep uspeh je dosegel tudi francoski prevod Vančurinega romana »Konec starih časov«.

Prvo zasedanje rajonske skupščine v Mostah

17. decembra je ljudska skupščina rajona Moste prvič zasedala. V slavnostno okrašeni dvorani deškega vzgajališča na Selu se je poleg izvoljenih članov rajonske skupščine zbrala velika množica prebivalcev Most, ki so zapopolnili dvorano do zadnjega kotička. Z nastopili so prišli na zasedanje predstavniki množičnih organizacij, delavci, kmetje iz okoliških vasi, mladina in žene, da bi slišali, o čem bodo sklepali ljudje, ki so jim na zadnjih volitvah dali svoje glasove in jim zaupali vodstvo svojega rajona.

Skupščino je otvoril njen najstarejši član tov. Eriavac. Nato so člani skupščine izvolili delovno predsedstvo. Sledila je izvolitev verifikacijskega odbora. Po je izvolitev verifikacijskega odbora. Po je izvolitev verifikacijskega odbora. Po je izvolitev verifikacijskega odbora.

Nato je imel član MLO tov. Trtnik referat, v katerem je med drugim dejal: »Posebno dvema vprašanijma bodo morali novi ljudski odbori posvetiti veliko pozornost, da bodo s tem pripomogli pravocasi izvedbi petletnega plana, to sta vprašanji industrializacije in elektrifikacije ter zvišanje in izboljšanje življenjskega standarda delovnih množic.

Ljudski odbori morajo takoj in temeljito pripraviti proizvodne delovne pane za leto 1948., ki pa morajo biti skrbno in realno izdelani na bazi potreb in surovinskih možnosti.

V letu 1948. se bo velik del investicij porabil za graditev manjših objektov, to so razni zdravstveni, otroški in drugi domovi, izišča, okrevališča itd.

Za MLO so odobrene investicije za graditev novih stanovanj, kanala Moste—Litostroja, otroških jasli DID-ov, centralnih garaž, kovinskih delavnic, mestne ekonomije, rajonskih poslopj, pionirskega doma, novih cevovodov in mnogih manjših del ter za dovršitev vseh, v letošnjem letu začetih del. Ker bo precejšen del tega odpadel prav na rajone, si morajo novi odbori v pravem času pripraviti dobro organizacijo za izvedbo tega programa.

Ljudska mladina Jugoslavije si je na svojem VIII. plenumu centralnega sveta zadala nalogo, da bo gradila prihodnje leto po naših vaseh in okrajih šole, združina in podobna poslopja. Ljudski odbori morajo nuditi mladini vso pomoč in jim pomagati, da že pozimi pripravijo najnujnejša dela.

Zaradi pomankanja delovne sile se bo treba v precejšnji meri nasloniti na pripravljenost ljudstva za prostovoljno delo.

To so osnovne naloge, ki jih bodo morali reševati naši novoizvoljeni ljudski

odbori. Vse te in številne druge naloge pa bodo lahko izvršili le, če bo delo v odborih pravilno razdeljeno in če se bodo ljudski odborniki dnevno vzgajali strokovno in politično ter k delu pritegnili vse množične organizacije in zbere volivcev.

V diskusiji je prvi govoril novoizvoljeni predsednik izvršnega odbora Ožbolt Tonček, ki je dejal: »Široka, zavestna delovna iniciativa našega ljudstva se odraža posebno v množičnem tekmovanju, prostovoljnem delu in udarništvu. To nam dokazujejo konkretni primeri iz našega rajona posebno med volivno kampanjo z oktobrskimi in novembrskim tekmovanjem. Samo v šestdnevnem novembrskem tekmovanju je tekmovalo v našem rajonu približno 8900 ljudi, ki so naredili 47.800 delovnih ur.

Naš RLO ima sedaj pet svojih podjetij, to so: podjetje Alumil, zimarna, vrvarna in ščetarna, pred nekaj meseci osnovana splošna šivalnica, mizarska delavnica in rajonsko kino-podjetje. RLO bo moral pristopiti takoj k nadaljnjemu razvijanju lokalnega gospodarstva. Prebivalci rajona so na raznih sestankih dali vrsto važnih predlogov. Ti predlogi se nanašajo na gradnjo in ustanovitev raznih produktivnih obratov, popravilo in graditev kulturno-prosvetnih domov, predorov, podaljškov, popravil in razširitve cest ter gozdnih in nekaterih poljskih poti, vodovodnih napeljav in ustanovitev kmečke nakupo-prodajne zadrge.

Posebno nam je poslojpe za RLO. OF in ostale množične organizacije. Prav tako je nujno potrebna graditev otroških jasli, da na ta način olajšamo našim materam skrb za otroke in damo novih delovnih moči naši industriji.

Naslednje zelo važno vprašanje je ustanovitev rajonske uprave zgradb in zemljišč, ki mora odigrati važno vlogo pri razvoju in upravljanju gospodarstva RLO.

Za tovarišem Ožboltom so govorili še nekateri člani skupščine, ki so navajali naloge RLO v različnih panogah našega gospodarstva. Na željo volivcev, ki so se udeležili zasedanja svoje skupščine, je dal predsednik delovnega predsedstva besedo tudi njim.

Z navdušenjem je skupščina sklenila, da bo pri rajonski upravi zgradb in zemljišč ustanovljen gradbeni odtsek, nadalje dom igre in dela, nova šivalnica, oziroma podružnica sedanje šivalnice, kolarska delavnica za kmečke potrebe in kmečko nakupo-prodajna zadruga oziroma rajonsko podjetje. Skupščina se je obvezala, da bo te naloge izvršila do 31. marca 1948.

Z zasedanja so poslali pozdravno resolucijo predsedniku vlade LRS Mihi Marinku in CK KPS. V. B.

Ivan Olbracht: Proletarka Ana

»Proletarka Ana« je roman o češkem revolucijem leta 1920. Zdjaj, ko sem ga po 25 letih znova prebral in stilistično (samo stilistično) pripravil za novo izdajo, sem se zdel sam sebi kakor epizodna postava iz Proletarke Ane — stari tkalec Ouhrabka, katerega tudi mika, da bi se že v docela drugačnih razmerah znova vrazil k spominom, kakšen je bil svet in mlado delavsko gibanje pred petdesetimi leti. In kakor on, prav tako konstatiram tudi jaz: »Kakšna izprememba od leta 1920! Kako čudovit pohod v četrto stoletja in zmerom naprej!«

Te besede je zapisal Olbracht v uvodu k novi izdaji knjige.

Ana je prišla iz revne bajte s pločevinasto golobico, letečo s strehe v svet, z materino dušico na obmekih in s topoli naokrog — v Prago k stavbeniku Ruběšu, v eno tistih služb pri bogatih ljudeh, ki tako ponižuje dostojanstvo človeka. S seboj je prinesla ponižnje, konservativne nazore o svetu. Voljno je prenašala vse muke milijonarke Ruběševine njene hčerke. Garanje od zore do pozne noči, dan na dan, v petek in svetek.

Pa je prišel Tonik, mlad, krepak fant, delavec v Kolbenovih tovarnah. Z njim je prišel košček svobode, rastoča samozavest in košček osebne sreče. Z njim so prišli drugi: rdečarmejec Plečity, ljubljani študent Jandak, ubežni madžarski revolucionar Kerekcs Sandor — samo še senca človeka, blebetava Marija in drugi. V Delavskem domu je Ana spoznala proletarijat velike Prage, ki se je organiziral v socialno-demokratski stranki. Tudi v njej se je pričela prebujati razredna zavest in ob Tonikovi strani je v velikih dneih preloma komunistov s ocialno demokracijo planila na praške ulice z vzklikom: generalni štrajk!

Roman je verna slika brezpravne in izkoriščane služkinje v kapitalistični družbi, njena prebujanja in poti v novo življenje. Je pa še veliko več. Ne le roman posameznika, temveč tudi roman družbe in dobe. Prav v tej strani je dades predvsem aktualen.

Po končani prvi svetovni vojni je na Češkem dobila soc.-demokratska stranka precejšnjo besedo pri upravi države. Delavci so bili zadovoljni, ker so pričakovali od voditeljev socialdemokratov, da bodo zastopali njihove koristi. A kmalu se je izkazalo, kako so si te spretno ovili okoli prstov kapitalisti. Iz Rusije so se vračali ujetniki in prinášali s seboj nove nazore Razkol v stranki je dozorel z izdajstvom voditeljev: na njihovo povelje je tekla delavska kri. Tedaj so komunisti popeljali delavce v prvi generalni štrajk.

Novi uspehi mladinskih brigad v ljubljanskih podjetjih

Ljubljana 19. decembra. Pred kratkim so pričeli mladinski aktivni postopki v podjetjih v Ljubljani s pomočjo sindikalnih podružnic organizirati mladinske brigade. Mladinski aktivni organizirajo te brigade zato, da bi z uvedbo sistematičnega dela v tovarnah in podjetjih povečali produkcijo ter da bi se vajenci čimprej strokovno izpopolnili.

Prve mladinske brigade so bile organizirane po iniciativi mladinskega aktiva v tovarni usnja »Indus« v Ljubljani. Organizirali so brigade, že prve dni so presegle normo od 20% do 38%. Ko so se v tovarni prepričali, da je uvajanje takih brigad velikega pomena za dvig proizvodnje, so takoj organizirali še štiri brigade. Tako dela sedaj v tovarni »Indus« osem mladinskih brigad.

V Litostroju so na isti način organizirali dve brigadi. Mladinci v brigadah so prekorajili normo za 26%, kvalitetno

Novo knjige in revije

- Skender Kulenovič: Komedije I. del; izdala »Svetlost«, Sarajevo 1947; str. 236.
- Dr. Ivan Smalcelj: Malo ovarstvo; izdala »Svetlost«, Sarajevo 1947; str. 154.
- Stjepan Mitrov Ljubisa: Kanjosi Macionovič, Fran Levstik; Martin Krpan; izdala »Svetlost«, Sarajevo 1947; str. 46.
- Pedagoški rad, časopis za pedagoška i kulturno prosvetna pitanja, št. 8; izdaja Pedagoško književni zbor, Zagreb 1947; str. 450-512.
- Dr. Stuehe Anton: Gradivo za proučevanje imovinskega prava. Izdala LŠM gospodarske fakultete; str. 123.
- P. Njegos: Gorski vjenc. Predgovor napisal Radovan Zogović. Jubilejna izdaja »Jugoslovanske knjige«. Beograd 1947 (v cirilici in latinici).
- Pionir, letnik VI, št. 5. Izdaja »Mladinska knjiga«, Ljubljana 1947. Str. 65 do 96.

Gostovanje češkega dirigenta Rafaela Kubelika

Slavni češki dirigent Rafael Kubelik, ki se mudi v Jugoslaviji kot gost, je dirigiral svoj drugi koncert beograjske Filharmonije.

Na drugem koncertu, ki je bil prirejen v dvorani Kolarčevega ljudskega vseučilišča, je sodelovala tudi praška violonistka Ludmila Bertlova-Kubelik. Na programu je bil del ciklusa simfoničnih pesmi »Moja domovina« od Bedřiha Smetane in Dvořakov »Koncert za violino in orkester«.

Navzoči, ki so do zadnjega prostora napolnili koncertno dvorano, so navdušeno pozdravili umetnika bratske republike Češkoslovaške Kubelika in njegovo soprogo Ludmilo Bertlovo-Kubelik. Češki umetnik in njegova soproga sta odšla v Zadreb, kjer bosta sodelovala na koncertu zagrebške Filharmonije.

Dopolnilo k opozorilu o podeljevanju umetniških nagrad za kinematografijo pri vladi LRS

V zvezi z opozorilo o podeljevanju umetniških nagrad na Prešernov dan leta 1948. sporoča Ministrstvo za prosveto, da bo podeljena tudi nagrada 20.000 din za najboljši kratki film domače produkcije. Film predlaga v nagraditve Komite za kinematografijo pri vladi LRS.

škoslovaški, je vzel snov še za dve deli: »Gore in stoletja« (1935.) in »Golet v dolini«. V prvi knjigi je podal socialno in kulturno podobo zatiranega in zato zaostalega in zanemarjenega ljudstva Podkarpatske Rusije v »Goletu« pa je odkril skrivnostno ozračje življenja ortodoksnih Židov v tej deželi.

Po svoji smeri je Olbracht predstavnik realistične smeri, ki se po socialni tematiki in stilu najbolj približuje socialističnemu realizmu.

PRVI USPEHI MLADINSKIH BRIGAD V LJUBLJANSKIH PODJETJIH

izdelkov so dvignili za 4,8%, a zmanjšali količino odpadkov za 1,94%.

V kemični tovarni v Mostah dela ena mladinska brigada. V prvih 14 dneh po ustanovitvi so mladi brigadirji v borbi za dvig produkcije dnevno presegli normo za 5 do 27%.

V tobačni tovarni v Ljubljani, kjer so organizirali tri mladinske brigade, je Malek Vera v enem dnevu prekorajila normo za 60%, ostali pa od 2 do 38%.

Za temi brigadami ne zaostajajo tudi ostale mladinske brigade, ki so organizirane v tiskarni Blaznik, združnja čevljarški delavnici, tiskarni Čemažar in v tiskarni »Slovenskega Poročevalca«.

Brigade štejejo povprečno tri do pet članov. Navadno dela pri stroju en strokovnjak, ki mu pomaga mladinska brigada. Na ta način so vajenci in vajenke uspeši, da dnevno dvigajo produkcijo in prekorajujejo normo ter se hkrati strokovno izpopolnjujejo. (Tanjug.)

Po Hitlerjevih stopinjah

Beograjska »Borba« je objavila dne 18. t. m. pod gornjim naslovom članek Dušana Blagojevića, iz katerega posnemamo:

»Prav isti zločinci, ki so ubijali v Hitlerjevem imenu po Evropi, isti ječarji, ki naj bi ovekovečili nacistični »novi red« — v kolikor so odnesli celo kožo izpod udarcev, ki jih je dobil fašizem v drugi svetovni vojni — in njihovi sedanjí »neo«-nasledniki, ki so odkrili v borbi za zaslužnjem svojih lastnih narodov pravo nürnberško dušo, so našli znova svojega vrhovnega gospodarja, zapovedovalca in mesijo. Ni težko uganutti, kje je ta novi imperialistični ljubljeneč papeške profašistične prevadnosti. Vsi vemo, da so prevzeli ameriški generali in oficirji vlogo okupatorjev v Grčiji in da organizirajo na povelje Wall Streeta ter ob pomoči Tsaldarisa in Sofulisa iztrebljenje grškega naroda. Ameriške vojne misije prevzemajo in preurejajo zdaj v Grčiji prav iste vojne baze, iz katerih so morali Hitlerjevci še nedavno bežati. Kdo drugi, če ne Wall Street, pripravljaj zdaj vprčio evropskih narodov, ki so prelili toliko krvi, da bi se zavarovali pred novim Hitlerjem, v Porurju novo množično proizvodnjo topov in plinskih celic. Kdo skuša z dolarji napraviti iz ne-talentiranega diktatorskega plagiatorja de Gaullea firerija Francozov? Na čigavo povelje, če ne na povelje volstritških magnatov streljajo desničarski socialisti — policijski ministri — na zapadu v živo meso sestradanih stavkujočih delavcev? In tako dalje.

Demokratom in patriotom vseh evropskih narodov je odgovor na ta vprašanja že zdavnaj znan. V svetovni javnosti se sliši zadnje čase vedno pogosteje podobno vprašanje. Tudi na to vprašanje je dan odgovor, ki pomeni novo hudo obzobjo proti ameriški imperializmu. Povsem je padla krinka tudi z dvoletne licemerske politike volstritških monopolistov v pogledu fašističnega firerija Francoskega Salazarja. Tudi tu je prevzel Wall Street odkrito in javno Hitlerjevo vlogo in pozicije.

Na nedavno končanem zasedanju skupščine Združenih narodov, na katerem so ameriški imperialisti pokazali, da so čvrsteje kakor prej obrzadali konje, ki vlečejo njihov glasovni stroj, je imel krvnik Franco več sreče, kakor na predzadnjem zasedanju. Fašist Salazar je avanziral še bolj. Delegacija Združenih držav Amerike je s svojimi lakajji rešila Franca in njegov teroristični režim nove, stokrat zaslužene obsode. Hkrati je doletela fašistično Portugalsko čast, da so jo podprli »demokratični« imperialisti kot svojega favorita za vstop v organizacijo Združenih narodov. Ne bomo seveda segali daleč v umazano preteklost tega še nedavno tajnega, zdaj pa javnega volstritško-frankističnega koketiranja, ker bi se morali v tem primeru dotakniti tudi neprijetnega dejstva, da so ameriški monopolisti tudi med drugo svetovno vojno izkoriščali svoje intimne stike s Francosom, da so lahko preko Španije dobavljali Hitlerju vojne potrebščine. Nas zanjima sedanje rovarjenje ameriških ekspanzionistov s fašisti Pirenejskega polotoka.

Že letos v aprilu je priobčila agencija »United Press« podatke o ameriško-frankističnih odnosih, ki jih je objavil novinar Frank Pitkern v »Daily Workeru«. Ko je bil imenovan šef oddelka za zapadno Evropo v States departmentu Paul Calbertson za glavnega ameriškega predstavnika v Španiji, je Pitkern pisal: »Calbertsonovo imenovanje je v zvezi z dejstvom, da so vojaški šefi Združenih držav Amerike že sklenili zgraditi ob španski obali v zapadnem delu Sredozemskega morja cel sistem letališč.« Da ta vest ni bila samovoljna, so potrdila poročila zapadnega tiska o intenzivnem pošiljanju ameriških »tehničnih strokovnjakov« in dobavah strojev in petroleja na Pirenejski polotok. Letos v oktobru je obiskala Španijo skupina članov ameriškega Kongresa. Po dolgem konferiranju s Francosom so obiskali člani Kongresa tudi Salazarja na Portugalskem. Nekako ob istem času je začel šef odbora za politično planiranje pri ameriškem zunanjem ministertvu George Canan odkrito in od-

ločno priporočati, naj se tudi Francova Španija vključi v Marshallov načrt.

Najnovejša poročila s Pirenejskega polotoka v celoti odkrivajo, kakšne cilje je imela in ima ta ameriška aktivnost v Francovi Španiji in fašistični Portugalski. Zdjaj je že znano, da so sklenile Združene države Amerike s fašističnimi vladama Španije in Portugalske sporazum o izgraditvi baz za ameriško mornarico in letalstvo na Pirenejskem polotoku in v portugalskih kolonijah. Franco in Salazar sta se zavezala, da bosta preuredila sedanje baze ter zgradila nove letalske in pomorske baze doma ali v portugalskih kolonijah, in sicer po načrtu, ki so ga izdelali ameriški strokovnjaki. Vsa dela v zvezi s preureditvijo in izgraditvijo novih baz bodo financirale Združene države Amerike. Portugalski sta bili že izplačani dve milijardi eskudov, španski vladi pa milijarda pezeta. Ameriška vlada bo dala za te baze vso potrebno opremo in strokovnjake ter jih zavarovala s protiletalsko in obrežno artilerijo.

Ameriški načrt za preobrazbo Pirenejskega polotoka in portugalskih kolonij v volstritško vojno oporišče določa, naj se nemudoma preuredi in izgradi tudi letalske in pomorske baze v naslednjih krajih Portugalske: v Aveiru in Alco Pete, letalske baze v Portimao in Lagosu, v portugalskih kolonijah pa v krajih Macau, Timoru in Mosambiku, nadalje v Bieri in Loronzu de Marcesu ter na otoku Cap Verde. Za nujno zgraditev in preureditev pomorskih in letalskih baz v Španiji so določeni naslednji kraji: El ferol, Cartagena, Algiciras, Seuta in Španski Maroko, nadalje letalske baze v Malagi, Moratali ter v Teruelu in Valiadolidu. Razen tega določa načrt, da bo pozneje izgrajena ali preurejena še cela vrsta drugih baz. Razen domače delovne sile in svojih tehnikov uporabljajo Američani pri gradnji in preurejanju baz tudi »nemške strokovnjake«. Po podatkih dopisnika »New York Timesa« z dne 16. septembra je v Španiji okrog 6000 Nemcev, pobeglih fašistov. Za štiri sto izmed njih priznava celo dopisnik »New York Timesa«, da so splošno znani vojni zločinci. Znano je, da so na Pirenejskem polotoku nemška predstavništva, kakor na primer trgovske zbornice in podobno, med vojno služila osim silam kot centri špijonaže in subverzivne fašistične dejavnosti v tem delu Sredozemlja. Zanimivo je, da so take nacistične »trgovske« in podobne ustanove nadaljevale svojo aktivnost v Španiji tudi po zlomu fašistične osi, čeprav Španija zdaj sploh nima trgovinskih stikov z Nemčijo.

V zvezi s propagando v Ameriki za vključitev Francove Španije v Marshallov načrt je bilo nedavno poudarjeno, da so »poročila republikanskih članov Kongresa s potovanja po Evropi utrdila vero Washingtona, da Italija in Francija nista zanesljiva člana nameravanega zapadnega bloka glede na odločno borbo franco-skega in italijanskega delavskega razreda. Cilj vojnega sodelovanja ameriških imperialistov s Francosom in Salazarjem je med drugim nedvomno omeščanje teh dveh »nezanesljivih članov«. Ameriško rovarjenje na Pirenejskem polotoku kaže, da uporablja Wall Street — vzporedno s prizadevanjem, da bi ob pomoči svojih hlapcev iz tabora »tretje sile« in degolističnega gibanja podredil Francijo svojemu gospodstvu — tudi staro Hitlerjevo metodo zunanjega pritiska na Francijo s Pirenejskega polotoka. Temu je treba dodati še prizadevanje Združenih držav Amerike, da bi obnovile militarizem v zapadni Nemčiji in napravile iz »triconije« vojno-politično oporišče. To nedvomno pomeni, da organizira Wall Street zunanjí pritisak na Francijo s pomočjo znanih frankistično-nacističnih klešč.

Vesti o izgradnji ameriških baz na Pirenejskem polotoku in smluljem rovarjenju ameriških monopolistov s fašističnimi režimi v Španiji in Portugalski so še enkrat odkrile, da se skriva pod firmo Marshallovega načrta akcija, naperjena proti osnovnim interesom narodov zapadne Evrope in miru sploh. Prijatelji in zavezniki Hitlerjevega zavzetnika Franca ne morejo biti prijatelji nobenega evropskega naroda. To je zdaj vsakomur jasno. S komur se družijo — tak si.

Bolgarski obmejni stražniki onemogočili veliko grško provokacijo

Sofija, 19. dec. (Bolgarska brzojavna agencija.) Z uradnega mesta sporočajo, da so grški vojaki 11. decembra nenadoma napadli in streljali s strojnicami na skupino bolgarskih obmejnih stražnikov v območju vasi Libjahovo, obmejnega sektorja Novrokop. Ko so na bolgarski strani odgovorili, so krenili grški vojaki, ki so bili osredotočeni na višinskem položaju, proti bolgarskemu ozemlju in pričeli streljati na bolgarske obmejne stražnike, ki urejajo prehod čez mejo.

Grki so prenehali streljati zaradi ukrepov, ki so bili podzvzeti na bolgarski strani ter so zapustili višinski položaj, odkoder so streljali na bolgarske obmejne stražnike. Kmalu nato so zopet pričeli streljati s terase grške obmejne stražnice, ki je na cesti Nevrokop—Zarnovo, proti bolgarski stražnici. Ko so jim bolgarski obmejni stražniki odgovorili, so grški napadali pobeželi.

Nato so bile vse bolgarske obmejne stražnice, oddaljene 3 km jugozapadno od vasi Libjahovo, osvetljavane s svetlobnimi raketami grških vojakov.

Če upoštevamo način, ki so ga uporabili grški napadatelji, in dolžino obmejne črte (od ceste Nevrokop—Zarnovo in reke Mesta), na kateri so delovale grške čete, je nesporno, da so Grki nameravali izzvati provokacijo velikega stila, katero so bolgarski obmejni stražniki onemogočili.

V zvezi s temi incidenti je prišlo do sestanka med predstavniki bolgarskih in grških obmejnih oblasti, na katerem so grški predstavniki skušali zanikati incidente. Vlada LR Bolgarije je obvestila Varnostni svet o omenjenih incidentih kakor tudi o grških provokacijah na južni bolgarski meji, ki so v zadnjem času vedno bolj pogoste.

Bolgarska ljudska vojska prisegla novi ustavi

Sofija, 19. dec. (Tanjug.) Bolgarska ljudska vojska je slovesno prisegla zvestobo novi ustavi. V mnogih garnizijah v državi so bile slovesnosti, na katerih so govorili vojaški voditelji o demokratičnih revolucionarnih pridobitvah bolgarskega naroda.

Generalni poročnik Ferdinand Kozovski je objavil v »Rabotniškem delu« članek, v katerem je med drugim rečeno: »Ljudska vojska je prisegla zvestobo novi ustavi, ljudstvu in domovini v trenutku, ko sovranih Bolgarije dviga svojo trdo pest proti naši republikli. Zato moramo povečati našo budnost in pripravljenost, da ščitimo našo svobodo in neodvisnost.«

Sava Ganovski — pomočnik zunanjega ministra LR Bolgarije

Sofija, 19. dec. (Tanjug.) Dosedanji pooblaščen minister Bolgarije v Beogradu prof. Sava Ganovski je bil imenovan za pomočnika zunanjega ministra LR Bolgarije.

Premoženje bivših bolgarskih carjev — državna last

Sofija, 19. dec. (Tanjug.) Finančni minister prof. Ivan Stefanov je predložil Velikemu narodnemu sobranju v proučitev zakonski načrt, s katerim bo prešlo premoženje bivših bolgarskih carjev Ferdinanda in Borisa ter njihovih naslednikov v državno last.

Španski partizani zajeli Francovo »kazensko ekspedicijo«

Madrid, 19. dec. (Tanjug.) Radio Pirenaica, poroča, da so se zadnje tedne španski partizani dolgotrajno in ostro borili proti zločinskim Francosim enotam na pobočjih Sierre Nevade.

Med borbami je partizanska izvidniška skupina opazovala gibanje Francoskih čet in kazenske ekspedicije, ki so jo tvorile velike sile civilne garde in policije. Partizani so zaustavili napredovanje Francoskih tolovajev in plačencev, ki so se posluževali nekoga vodnika, ki bi moral pokazati partizanska skrivališča in postojanke. Partizani so ubili vodnika in poročnika civilne garde, ki je poveleval kazenski ekspediciji.

Po ogorčenih borbah so policijske sile in pripadniki zločinske civilne garde pustili na bojišču veliko število mrtvih. Španski partizani so zaplenili tudi veliko število pušk in precejšnje količine streliva ter obrzadali svoje položaje.

PRAGA. — Član Zveze češke mladine narodni poslanec Pucek je v narodni skupščini govoril o protovoljnih delovnih akcijah češke mladine v preteklem letu. Naglasil je, da je zgradila mladina 230 stanovanjskih hiš za delavske družine ter pomagala pri gradnji cest in drugih objektov. Pobudo za ta dela je dala Zveza češke mladine, ki bo prihodnje leto zgradila mladinsko progno Lidice-Viževice na Moravskem.

Urednik lista »Churchman« dr. Shippler je govoril o prizadevanjih katoliške hierarhije, ki predstavlja tujo državo, da bi diktirala, kakšni filmi se smejo predvajati v ZDA. »Katoliški cerkvi,« je dejal dr. Shippler, »je celo uspelo omogočiti predvajanje filma o zdravljenju spolnih bolezni, čeprav je ta film smejala ameriška vojska in zahtevala njegovo predvajanje iz »zdravstveno-pedagoških razlogov.« Dr. Shippler je pozval napredno ameriško javnost v borbo za svobodo umetnosti in proti vmešavanju katoliškega klera.

Splošna stavka na Siciliji je sprožila stavkovno gibanje po vsej državi

Rim, 19. dec. (Tanjug.) Associated press poroča, da se je pričela v dveh največjih mestih na Siciliji — v Palermu in Cataniji — splošna stavka po sklepu lige krajevni delavskih zbornic, ki so včlanjene v Italijanski Generalni konfederaciji dela.

Rim, 19. dec. AFP poroča, da zavzemajo stavke v Italiji ki so se pričele v Palermu in Cataniji, vedno večji obseg. Stavka na Siciliji je zajela tudi mesta Siracuso, Caltanissetto, Francavillo in Euno. Policija je ponekod napadla stavkujoče in jih aretirala.

Socialistični »Avanti« poroča, da je pričela policija v Francoforti na sirakuskem področju streljati na stavkujoče in je pri tem ubila enega, ranila pa več delavcev.

Rudarji v Firenzi so stopili včeraj za protestno stavko. Stavkujoči so priredili velike manifestacije ter blokirali ceste in železniške postaje. Po poročilu AFP se nemiri v Firencah lahko primerjajo z nemiri, katerim je sledilo pripravljajne splošne stavke v Rimu. Ker smatra delavska zbornica, da so fondi za izvedbo javnih del zaradi zmanjšanja brezposelnosti nezadostni, zahteva od vlade dodelitev novih kreditov.

Demokratična armada Grčije ima iniciativo pri operacijah

Neuspešne ofenzivne akcije monarhofašistične vojske

Atene, 19. dec. (Tanjug.) Radijska postaja demokratične armade Grčije prenaša pregled vojaškega dopisnika agencije »Elefteri Elada« (Svobodna Grčija) o operacijah demokratične armade Grčije od 1. do 15. decembra. V pregledu je rečeno:

Monarhofašistična vojna je bila po neuspehu svojih ofenzivnih akcij, ki jih je podzvela z znatnimi silami v območju severnega Pinda v novembru, prisiljena odložiti svoje operacije na sektorju Cotili—Grevena, ki ga ima v svojih rokah vladna 11. divizija.

Sovražnik je med 1. in 15. decembrom premedil težišče svojih poskusov v Epir, da bi se uprl položaju, ki ga je ustvarila demokratična armada s svojim prodorom v območje Pogoni-Kalama. Ko je sovranih v tem območju osredotočil 6 bataljonov pehote 74., 75. in 76. brigade, en bataljon orožništva in 4 bataljone »nacionalne straže«, je od 5. decembra dalje stalno napadal, da bi potisnil naše sile, ki razvijajo akcijo v območju Pogoni-Kalamas proti planinskim masivom Kasidiari-Markana, da bi odrezale sovranihika od preskrbovalnih baz. Naše enote se že 10 dni ogoričeno bore. Čeprav ima

Občinsko osebje v Pescari je stopilo v peturno stavko v znamenje protesta zaradi zamenjave predsednika občine in mestnega sveta, ki jo je izvršil notranji minister Scelba. Vsi socialistični in komunistični predsedniki občin na tem področju so podali ostavko v znamenje solidarnosti z občinskim svetom v Pescari. Italijanska Generalna konfederacija dela je sklenila, da morajo vsi njeni člani prispevati eno svojo poldnevno mezdo za brezposelne.

V Ameriki so zadovoljni z De Gasperijevo »reorganizacijo« vlade

Rim, 19. dec. (Tass.) Agencija ANSA javlja iz New Yorka, da je sprememba De Gasperijeve vlade naletela v »političnih krogih ZDA na odkrito zadovoljstvo«, posebno pa »v italijansko-ameriških krogih«, ki jih kontrolira agent znanega ministrstva Luigi Antonini.

Poluradni »Messaggero« odkrito piše, da je De Gasperi izvršil »reorganizacijo« vlade, računajoč na »ugoden vtis v Ameriki, kjer uživajo Saragat in njegovi prijatelji velike simpatije.«

sovražnik številčno in materialno premoč, so naše enote ohranile vse osvobodene položaje, hkrati pa so razvijale uspešno akcijo v sovranihkovem zaledju. Samo med 5. in 10. decembrom znašajo sovražnikove izgube v tem območju nad 100 mrtvih, število ranjenih pa je mnogo večje. Naše enote so imele bogat plen.

Demokratična armada ima v ostalih krajih naše države povsod pobudo pri operacijah.

Associated Press poroča, da so partizani razstrelili električno centralo pri Serezu. Partizanska skupina, ki je štela 100 moč, je napadla Likrijo, ki leži zapadno od Argepa na Peloponezu in je ob tej priliki padlo 17 monarhofašistov.

Izdajalska atenska vlada povečuje vzporedno z uspehi grških borcev za svobodo zverski teror nad demokratičnim prebivalstvom. AFP poroča, da je bilo v Kilkisu na podlagi obsodbe vojaškega sodišča justificaranih 10 rodojubov, v Aleksandropolisu pa 1. lista agencija poroča, da je vojaško sodišče v Drami obsodilo na smrt dva partizana in da je bila v Trikalju v Tesaliji izvršena mrtva obsodba nad petorico partizanov.

NESTABILNOST ATENSKO VLADNE KOALICIJE se ostro izraža v burnih parlamentarnih obtožbah med liberalci in monarhisti

Atene, 19. dec. (Tass.) Med razpravljanjem o vprašanju »notranje varnosti« je poslanec liberalne stranke Gontikas izjavil, da operirajo na Peloponezu oboženi nacionalistični oddelki, ki jih vodijo bivši sodelavci Nemcev. Ti oddelki se izogibajo borbi s partizani in vdirajo v vasi običajno naslednji dan po odhodu partizanov ter aretirajo in terorizirajo mirno prebivalstvo, med njimi tudi liberalce.

Ta govor, javno naperjen proti monarhistični »narodni stranki« in njenim monarhističnim obožencem tol-pam, je bil primeren izpad proti liberalom. Poslanec Lambru je izjavil, da se je pričel nečak predsednika vlade in poslanec otoka Samos Emanuel Sofulis po navodilih predsednika pogajati s partizani ter je z njimi podpisal sporazum pod pogoji, ki so jih diktirali partizani. Zato so se prenehale operacije proti partizanom, katerih število je doseglo 700 ljudi, ki imajo v svojih rokah štiri petine otoka. Sofulis se je pričel opravičevati ter je iz-

javil, da se je s partizani pogajal takrat, ko ni bilo na otoku dovolj vladnih sil, da bi operirale protiv partizanov.

V krogih obeh vladnih strank že dalj časa dvomijo o trajnosti koalicije in stabilnosti sedanje vlade. Po neuspehu londonske konference zunanjih ministrov se je v grškem parlamentu pojavila sigurnost, da Američanom pri njihovi politiki v Grčiji ni več potreben »liberalni zaslone« in da bodo pogajali čisto monarhistični vladni »narodne stranke« in boljši desničarski koaliciji. Politični krogi pa ne izključujejo vladne krize v najkrajšem času.

Ustrelitev grških demokratov v Solunu

Atene, 19. decembra: V Solunu je bilo ustreljenih 10 antifašistov, ki jih je obsodilo monarhofašistično sodišče na podlagi zakona o izrednih ukrepih.

Novi pomembni uspehi kitajske ljudske armade

Severni Senci, 19. dec. (Tanjug.) Novinska agencija »Nova Kitajska« poroča, da so sile narodnoosvobodilne armade Kitajske osvobodile mesto Juansi, 30 milj južno od Sičiančunanga, ki je od 3. decembra v rokah narodnoosvobodilne armade.

Narodnoosvobodilne sile ogražajo z zavzetjem Juancijske zadnje oporišče Kuomintangovih čet na železniški progji Peking—Hankau v južnem delu pokrajine Hopej. Enote narodnoosvobodilne armade imajo sedaj v rokah 260 milj te važne proge na prostoru, ki se razteza od Paotinga do Anjanga.

V vzhodnem delu pokrajine Honan so zavezle narodnoosvobodilne sile mesto in področje Čečeng, 75 milj jugovzhodno od Kajfenga. Sile narodnoosvobodilne armade so v ofenzivi na železniško progjo, ki vodi v Lunghaj, osvobodile mesto Jutai v jugovzhodnem delu pokrajine Satung, kjer so po zadnjih poročilih Kuomintangove čete izgubile 2500 vojakov.

Ista agencija poroča iz Mandžurije, da formirajo v zaledju združene narodnoosvobodilne armade Mandžurije na osvobojenem ozemlju popolnoma novo ljudsko armado. Dotok poljedelcev, ki so z nedavno izvedeno agrarno reformo dobili zemljo, hiše, živino in kmetijsko orodje, je nenavadno velik.

Borci nove armade so se zelo dobro izkazali v hitrem obvladovanju vojaške vzgoje, pa tudi v političnem izobraževanju.

Kuomintangove čete uporabljajo strupene pline

Agencija »Nova Kitajska« poroča iz Hongkonga, da je izdalo poveljstvo narodnoosvobodilne armade Kitajske poročilo, v katerem obsoja Kuomintang, da uporablja strupene pline. Obkoljena Kuomintangova garnizija v mestu Haijuangu na Santunškem polotoku, ki je imela v minulem mesecu 3000 žrtv, je pri obupnem poskusu, da bi preprečila svoj dokončni poraz, uporabila strupeni plin.

To je prvi primer, da so na Kitajskem uporabili plin, čeprav se je že dalj časa vedelo, da razpolagajo Kuomintangove sile z znatnimi količinami strupenega plina.

PARIZ. — Jean Monnet, ekonomist in avtor francoskega načrta narodnega gospodarstva in modernizacije industrije, računa, da bo znašal narodni primank-ljaj Francije v letu 1948. milijardo francov dnevno.

Protidelavske represalije vlade vzbujajo močan odpor v vsej Franciji

Pariz, 19. dec. (Tanjug.) Sodišče je obsodilo Leona Defosa, tajnika rudarskega sindikata v Pas de Calaisu in Ansenau, češ »da je 2. decembra prekinil delo in zahteval povisjanje delavskih mezd«. Delfosova obsodba je izzvala veliko ogorčenje med delavstvom, ki ve, da je tajnik njihovega sindikata izpolnjeval med stavko zaupane dolžnosti.

Protidelavske represalije oblastev vzbujajo močan odpor po vsej Franciji. Povsod se delavci bore za osvoboditev svojih zaprtih tovarišev.

V Bordeauxu je kovinarjem uspelo osvoboditi tovariše, ki so jih zaprli zaradi stavke. Po zaslugi delavcev tekstilne industrije v Lillu in Rubeuxu so spustili na svobodo 10 delavcev.

Kakor poroča AFP, se je pričela v Marseilleu razprava proti trem delavcem tovarne za avlengensko varenje, ki so jih aretirali med nedavnimi stavkami. Vsi trije so bili obsojeni na 20 dni zapora zaradi »atentata na delovno svobodo«.

Francoski socialisti za ustanovitev »tretje sile«

Pariz, 19. dec. (Tanjug.) Na zasedanju nacionalnega sveta francoske socialistične stranke so se vsi govorniki izjavili za ustanovitev »tretje sile«. V zvezi s tem poudarja Pierre Hervay v »Humanitéju« da bo ustanovitev »tretje sile« praktično pomenila likvidacijo socialistične stranke.

»Bataille Socialiste« piše: »Voditelji naše stranke v upravnem komiteju so se bali izrednega kongresa zato, ker bi se na njem zahtevalo mnogo več pojasnili, določeni ljudje pa se mnogo slabše počutijo v javni debati. Raje so pristali na zaprti krog nacionalnega sveta. Sodniki in obtoženci so, in zaradi tega ni bilo težko predvidevati rezultatov.«

Za svobodo umetnosti in proti vmešavanju katoliškega klera v ZDA

Velika skupščina organizacije »Napredni državljani Amerike« v New Yorku

New York, 19. dec. (Tanjug.) Newyorskí odbor organizacije »Napredni državljani Amerike« za kulturo in umetnost je imel skupščino pod geslom »Za svobodo filma«. Skupščine se je udeležilo 1500 predstavnikov kulturnega in javnega življenja iz New Yorka.

Na skupščini je govoril senator Glens Taylor, ki je izjavil: »Preganjamo »komunistov« v Hollywoodu in po vsej ZDA je poskus vladajočih reakcionarnih krogov, da bi prisilili k molku sleherni kritiki svete dvopartijske politike«. Prišli so s preganjanjem komunistov, kmalu pa bo sledilo preganjanje demokratov pa tudi republikancev.«

OBVESTILA

OPOZORILO

Uprava državnih trgovskih podjetij »Navod« in »Koloniale« v Ljubljani opozarja vse dolžnike...

PREKINITEV ELEKTRICNEGA TOKA

Zaradi del na viskonapetostnih napravah bo v nedeljo 21. t. m. med 7.30 in 16.30 prekinjena dobava električnega toka...

DNEVNE VESTI

Ministrstvo za promet je odobrilo tudi za posamezne udeležence festivala v Opatiji 50 odstotni popust od vseh železniških postaj...

Državno trgovsko podjetje »Navod« Maribor poziva: l vse svoje dolžnike, da poravnajo dolgovne pri Navodu najpozneje do 31. decembra 1947...

Dežurne trafike 21. decembra 1947: Trebusak Franc, Tyrševa 20; Marvín Ivanka, Celovška 34; Soukal Marija, Pred škofljo; Susteršič Ludvik, Sv. Petra 5; Belino Franc, Hrvatski trg...

Zdravniško dežurno službo v Ljubljani opravlja od sobote 20. opoldne do ponedeljka 22. t. m. do 8. mestni zdravnik dr. Franta Mis, Poljanska 15, tel. 32-54.

Dežurna lekarna: Centralna lekarna Trimošnje.

KONCERT

Koncertne abonente opozarjamo, da bo prihodnji abonma-koncert (simfonični) začelkom januarja in ne kakor je bilo v razpisu, 22. decembra.

GLEDALISCE

SLOVENSKA NARODNA GLEDALISCA

Drama - Ljubljana: Sobota, 20., ob 20: Simonov: »Rusko vprašanje«. Red C. Zaključena predstava za TSS. V nedeljo 21. t. m. bo ob 20 prva ponovitve drame Miška Kranjca »Pot do zlobi«...

Sentjakobsko gledališče - Mestni dom: Nedelja, 21., ob 15: B. Nušič: »Gospa ministrice«. Popoldnaska predstava. - Ob 20: B. Nušič: »Gospa ministrice«. Zadržlj.

Ljudsko gledališče - Celje: Nedelja, 21., ob 16: Ivan Cankar: »Za narodov blagor«. Režija Fedor Gradišnik.

Prešernovo gledališče - Kranj: Nedelja, 21., ob 20: Jurčič-Klemenčič: »Deseti brate«. Izven.

Sindikalno gledališče - Kočevje: Nedelja, 21., ob 16: Cankar: »Hlapci«. Režija za prebivalstvo okolice Kočevja - Šeškov dom.

V Trbovljah: Sobota, 20., ob 19.30: Ivan Cankar: »Kralj na Betanovci«. Režija.

Sporočamo sorodnikom in znancem, da je po kratki in mučni bolezni 17. t. m. umrl naš nepozabni JANKO LAPAJNE ing. mont.

Pokopni 19. t. m. v Valandovu. Ljubljana, Valandovo, Idrija, 19. decembra 1947.

Zalujoči: žena Pavla z otroki, oče Ivan, sestra Mari in ostalo sorodstvo.

Dotrpel je in nas zapustil za vedno naš ljubi oče, soproj, stari oče, stric in svak Janez Kocjan posestnik v Žirjah št. 1

v 76. letu svoje starosti. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo 21. t. m. ob 14. uri iz hiše žalosti na farno pokopališče v Povir.

Zalujoči: soproga Karolina, sin Drago, hči Leja por. štolfa, družine Turk, Valenčič, Gašperšič, Mahorčič, Štolfa in ostalo sorodstvo.

Izid zrebanja Državne razredne loterije dne 17. decembra t. l.

Table with lottery results: Po 1000 din so zadele: 3089, 3560, 5573, 8768, 12890, 13745, 20824, 21756, 25538, 26295, 28221, 29358, 31110, 32548, 34281, 39512, 40499, 41677, 41016, 46824, 46066, 47687, 50031, 53477, 53964, 54302, 57399, 57133, 61242, 61986, 65588, 69026, 70486.

Omejitev prevažanja blaga na železnicah

Glavna direkcija za eksploatacijo železnic v Ljubljani je bila primorana zaradi obsevnega pomanjkanja železniških tovornih voz v smislu 2. t. 5. § 4. čl. uredbе o prevozu potnikov...

Glavna direkcija za eksploatacijo železnic, Ljubljana.

OPOZORILO!

Vsa podjetja in ustanove, ki iščejo delovno silo potom časopisa, opozarjamo, da morajo imeti potrđila od svojih Krajevnih sindikalnih svetov.

UPRAVA »LJUDSKE PRAVICE«

Borci, aktivisti N. O. V. kraja št. Vid nad Ljubljano!

V nedeljo, 21. t. m. ob 8.30 dopoldne bo v Domu prosvete v št. Vidu nad Ljubljano

I. občni zbor borcev in aktivistov kraja št. Vid.

Ker se bo na tem občnem zboru formirala naša organizacija, pozivamo vse borce in aktiviste ter vse one, ki so kakor koli sodelovali v narodno-osvobodilni borbi, da se obnežnega zbora v največjem številu udeleže.

Iniciativni odbor Zveze borcev kraja št. Vid.

Potrebujemo za takojšen nastop KEMIKA

Pismene ali osebne ponudbe na naslov: TOVARNA UMETNIH BRUSOV »SWATY«, Maribor, Tržaška 60.

SLOVANSKI KOMITE SLOVENIJE

PRIREJA RAZSTAVO FOTOGRAFIJ ČEŠKEGA IN SLOVAŠKEGA KIPARSTVA V JAKOPIČEVEM PAVILJONU OD 21. DECEMBRA DO 4. JANUARJA VSTOPNINA 5 DIN, SKUPINE 1 DIN.

Gene za kože divjačine

Zvezni urad za cene je odobril za kožo divjačine naslednje odkupne cene (Odobrenje Zveznega urada za cene IV. št. 19611/47 z dne 11. decembra 1947):

Table with fur prices: Kuna zlatina din 1600.-, Kuna belica din 1600.-, Kuna dalmatinska, din 1300.-, Veverica, din 30.-, Jazbec, din 200.-, Vidra, din 1000.-, Pizmovka, din 80.-, Domači zajec, din 16.-, Divji zajec, din 24.-, Lisica črnska, din 220.-, Lisica kratka, din 250.-, Lisica poljska, din 220.-, Lisica vojvodinska, din 160.-, Dihur, din 280.-, Divja mačka, din 100.-, Volk, din 220.-, Sakal, din 300.-, Polh domači, din 10.-, Hermelin, din 35.-, Podlasica, din 10.-, Ris, din 480.-, Hrček, din 14.-, Činčila zajec, din 50.-, Krč, din 6.-, Dom. navadna mačka, din 40.-, Dom. tigrasta mačka, din 60.-

Gornje cene veljajo franko odkupno mesto za prvovrstne kože in so stopile v veljavo z 11. decembrom 1947.

Podjetje za promet s kožami in tekstilnimi surovinami »KOTEKS«, LJUBLJANA.

Kupujemo

hlodovino črnega gabra

vse količine in debeline od 16 cm ter dolžine od 1 metra naprej.

»UTENSILIA«

tvornica tekstilnih potrebščin, Ljubljana, Rudnik 24.

MALI OGLASI

DEKLE za poljska dela sprejemam. Plača 1000 din. Nastoj takoj. Avsee Franc, Beričovo, Dol pri Ljubljani. 5179. ELEKTROMOTOR 12-15 KS na izmenični tok, kompletan s stikalom in zaganjačem, nujno potrebujemo Lesno industrijsko podjetje »Pohorje«, Maribor, Gledališka 4. 561. MIZARJI, obrtniki in ostali direktni potrošniki imajo možnost nabavitelj furnir vseh vrst v prosti prodaji, katerega lahko dobite pri: Drž. lesnem skladišču »ARBORE«, Ljubljana, Tyrševa cesta 50, ter pri Drž. lesnoindustrijskih podjetjih Celja, Maribor, Skofja Loka in Ilirska Bistrica. 5205. UDARNISKO KNJIZICO št. 23632, izdano na mladinski prozi Samoa-Sarajevu od V. zadržne brigade, je izgubila tov. Volk Marija iz Cepenega 25 in jo proglašala za neveljavno. 5196. ODLIKOVANJE Orden za hrabrost št. 45745, katero sem izgubil, proglašam za neveljavno. Pristov Anton poručnik, Rožna dolina C. V-12. 5175. PROGLASAM za neveljavno kolesno knjizico na ime Grčar Jože, Kosezo 26, katero sem izgubil. 5188. PREKLICUJEM sindikalno izkaznico št. 1780955 na ime Lesar Rudolf, roj. 30. 3. 1920. 5180. RAZVELJAVLJAM izgubljeno prometno knjizico moškega kolesa št. 3331 na ime Romić, Ivan, Tešova 2, Vrhnika. 323. RAZVELJAVLJAM izgubljene oblačilne karte na ime Lendaro Franc IG, Marija IG in Srečo IR, Radeča 34, Loka, Zidanem mostu. 334.

PREKLICUJEM veljavnost OF legitimacije št. 113641. Renko Alojz, Trbovlje, Loke št. 875. 100. PROGLASAM za neveljavno sindikalno izkaznico št. 268100 na ime Burgar Stanko. 5194. PREKLICUJEM živilsko dodatno nakaznico TD na ime Kuzmin Bogomir, stan. Hujce 38, Kranj. 595. PROGLASAM za neveljavno osebno legitimacijo. Grabljič Alojzija, Trbovlje, Loke 76. 101.

KINO

LJUBLJANA: UNION: Francoski film »Penskove prizode«. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. MATICA: Češki film »Pardublske gospe«. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. MOSKVA: Francoski film »Kleti hotela Majestic«. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. SLOGA: Sovjetski film »Prebrisane dekler«. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. KODELJEVO: Sovjetski film »Zakladenske stene«. Predstava ob 19.30. SSKA: Sovjetski film »Vrnitovs«. Predstavi ob 18 in 20. MARIBOR: ESPLANADE: Francoski film »Bel valček«. Predstava ob 19.30. GRAJSKI: Sovjetski film »Starinska veseloigrna«. Predstava ob 19.30. CELJE: METROPOL: Sovjetski film »V imenu življenja«. Predstava ob 19.30. DOM: Francoski film »Seme v vetrni«. Predstava ob 19.30. KAMNIK: Sovjetski film »Mladost naše domovine«. Predstava ob 19.30. KRANJ: MESTNI: Sovjetski film »Prisega«. Predstava ob 19.30. PTUJ: Sovjetski film »Sovjetska Estonija«. Predstava ob 19.30.

Oglasni oddelek »Ljudske pravice« ima telef. št. 36-85!

Sinkovec

Po svobodni Makedoniji

(Zapiski s potovanja) (Nadaljevanje.)

Na prilipski postaji, kjer je vstopilo mnogo ljudi, zbori in folklorne skupine iz mesta in okolice, je bil med množico sedaj že stari Šakir ki je bil v ljindanski vstaji vojvoda in je prav tako sodeloval tudi v osvobodilni borbi.

V trdi temi smo prispeli v Bitolj. Po urejenih ulicah, v večernih urah polnih sprehajalcev, po razsvetljavi itd. smo videli, da smo prispeli v precej veliko mesto.

Nekoč je bil Bitolj važno križiščno trgovsko mesto. Tudi se je križala pot Solun-Ohrid-Jadransko morje s potjo proti severu. Cvetela sta obrt in trgovina, mesto je bilo zelo bogato. Pred balkansko vojno, ko so to gospodarili Turki, je imel od 80-90 tisoč prebivalcev.

Leta 1912. so s krivično mejo odrezali Egejsko Makedonijo in jo priključili k Grčiji. S tem so vzeli Bitolju Solun, nič več ni bil križiščno mesto, začel je propadati. Število prebivalstva, ki je padlo precej že s pobegom mnogih Turkov v Malo Azijo, se je neprestano zmanjševalo.

Med svetovno vojno je bil prav tako kot njegova okolica močno porušen. Ljudje so se zaradi tega vedno bolj izseljevali iz hirajočega mesta in število prebivalcev je padlo na približno 34.000.

Stara Jugoslavija ni storila ničesar, da bi rešila mesto propadanja, ni mu dala nobene industrije. Zdej po osvobo-

ditvi pa je oživelo tudi to mesto. Kakor po vsej ostali Makedoniji tudi tu precej grade. Pri kolodvoru zidajo velik metalurški zavod, v petih letih bo stala tu tekstilna tovarna (bitolska voda je že

Slikovite noše iz djevdjelijske okolice

sama dobra za predelavo volne, ni ji treba dodajati nikakih primesij). Poleg tega gradijo veliko tobačno skladišče, zelo moderno učiteljsko šolo (imela bo šolske poslopje, internat in dvorano), sindikalni dom in sindikalni hotel, industrijsko šolo ambulanto itd.

V to oživelo mesto so prišle pevske in plesne skupine skoraj iz vseh krajev zapadne Makedonije, da s svojim nastopom počastijo obletnico vstaje makedonskega ljudstva proti okupatorjem, na

drugi strani pa se zbere in prikaže bogastvo makedonske narodne kulture.

Festival je trajal tri dni, prva dva so nastopili pevski zbori, plesne skupine, narodni pevci ter igralci na narodne instrumente pred ocenjevalno komisijo, tretjega dne, to je na nacionalni praznik, pa je bila mogočna manifestacija vseh sodelujočih in nastop najboljnih.

V fizikurni dvorani je nastopilo 127 skupin pevcev in plesalcev iz okrajev Skopje, Prilep, Tetovo, Djevdjelija, Debar, Ohrid, Kitevo, Gostivar, Demirhisar, Struga, Resan, Kruševo, Kavadarci, Brod in Bitolj, poleg tega pa tudi grupa približnikov iz Egejske Makedonije. Organizacija festivala je bila izredno dobra, skupine so nastopale ena za drugo brez vsakih zamud in pavz. Nisi si še dobro ogledal narodnih oblačil grupe iz enega predela, pa je že nastopila druga v zopet drugačni noši. Kar nisi se mogel nagledati pisarni, živih in lepo izdelanih oblačil, obenem pa tudi naraščajočih narodnih plesov.

Peli in plesali so pionirji, fantje in dekleta, prav tako pa tudi mošje in žene šestdesetih in sedemdesetih let. Starim na čast je treba priznati, da skoraj ni bilo v gibčnosti med plesalci razlike.

Nastopali so Makedonci, Albanci, Turki in Cigani s svojimi plesi in pesmimi. Priказali so tudi nekatere stare plesne in zapeli pesmi, za katere doslej ni skoraj nihče vedel in ki bi šle drugače v pozabljenje. Ker pa je pri iskanju makedonskega kulturnega bogastva sodelovalo skoraj vse ljudstvo, zlasti na deželi, pa se je našlo in tako ohranilo zelo mnogo.

Sveda ni bilo plesa brez znane makedonske narodne godbe: dva igralca na zurle (nekaj podobnega flauti), tretji pa

bobna. Bobnar je tako zaverovan v vsedobno plesa, da jo izraža z vsakim gibom. Včasih razbija in s svojimi kretnjami prikazuje, kot da je pred njim njegov smrtni sovražnik, drugič pa zopet kot bi stal pred vratni paradiz. Nekateri ples so spremljali z gajdami, nastopili so tudi igralci na piščalko, tarabuke in nekakšne citre.

Kot so zaradi pestrosti pokrajine, preteklih dogodkov in razmer pesmi precej različne, prav tako so bili tudi plesi najrazličnejši. Najbolj karakteristični med njimi so: lesnoto, teškoto, čamčeto, komitko in rusulinsko oro (kolo).

Za nas, ki smo bili prvič v Makedoniji, so bile pesmi, plesi in glasba, hkrati pa tudi oblačila nekaj povsem novega, neizmerno lepega. Bili smo srečni, da smo videli tako precejšen del ogromnega folklornega bogastva Makedonije.

Na dan vstaje za katerega se je Bitolj še prav posebno praznično pripravil, je bila na stadionu parada vseh nastopajočih. Ze zopet so se vrstile nacionalne noše v vsej svoji pestrosti. Nastopili so najboljši zbori in skupine, nekaj albanskih plesov so pokazali pionirji iz centralnega pionirskega doma v Tirani, dve točki pa so izvedle vse na festivalu sodelujoče skupine. Izpisali so ime naša Tita in peterokrako zvezdo. Ko so izvajali ti dve točki, je bil ves stadion pisano valučeto morje živih barv. ki so se lesketale v soncu. Opazoval sem fantje in dekleta, moše in žene med tem nastopom. Ica so jim žarela od veselja in ponosa: svobodni so, sedaj si sami ustvarjajo srečno bodočnost. danes imajo prvič tako velik kulturni nastop, tako poln prikaz makedonske narodne duše in kulture Makedonije.